

ים

גליונות החבל הימי לישראל

אחת
להדש

חוברת אי' (כ"ה)

שנה שלישית

סיון תש"ז - יוני 1947

כתובת המערכת

חבל ימי לישראל, תל-אביב

מל. 2437 ת. ד. 1917

מלאו שנתיים ל"ים"

חוברת זו היא הראשונה לשנת קיומו השלישית של ירחוננו. אין עובדה זו באה לציין תאריך מיוחד בפעולתנו הספרותית הימית. יש בה רק משום הזדמנות לסקור בקצרה פרק שנתיים ולעורר אי אלה מחשבות לבאות.

"ים" הפך ללא ספק מכשיר נושא ברכה בפעולתנו הימית. לא זה בלבד שהוא מלווה בקביעות את המפעלים ונושאייהם. באינפורמציה ובדברי הערכה, כי אם גם — ואולי זהו עצם תפקידו — הוא מצביע על החסר ועל המעט ותובע מעשים חדשים והמשך. כי על אף הישגינו בשנים האחרונות עוד אנו נתונים לפי שעה בשלב הראשון של הנחת יסודות לימאות העברית. לומדים אנו מנסיונותינו בשטחי הפעולה השונים, אך לא פחות מזה — מהישגיהם וכשלונותיהם של העמים האחרים.

"ים" בא איפוא ללמד ולחנך, לעורר מחשבה ולכוון פעולה. ואין פלא, כי חודר הוא יותר ויותר גם לחוגי הנוער, המכשירים את עצמם לעבודה ימית.

רב למדי הוא החומר הלועזי המוגש לקוראינו בלבוש עברי. גם במדור הפובליציסטי וגם בדפים אלה המוקדשים לדברי ספרות ומדע. בפרשה זו מתגלים קשיים לא מעטים — ברכוז החומר ובמתן דפוס עברי. בחלק המקצועי-טכני בעיקר. הרי אנו כאן כמלקטים בשדות זרים ועם זאת — יוצרים ספרות ימית משלנו.

טרם זכינו לספרות ימית מקורית. רק מעטה היא הפרוזה והשירה. שהים הוא נושא להן; לא עליה והעפלה, כי אם הים המפרנס. היוצר נכסים ומשמש אחד היסודות לבנין עתידנו. רק מעטים מבין סופרינו ומשוררינו למדו כבר להאזין לקולו של הים. על כן גם דל הוא ופרימיטיבי לפי שעה הניב שניתן לו בספרותנו. על כן גם נאלצים אנו עוד כיום לקחת מלא חפניים מיצירות זרים ולהלבישן לבוש עברי. והרי זו אחת ממגמותיו של "ים": לטפח את היצירה הימית המקורית. גם בעתיד כבעבר יעשה כל מאמץ אפשרי כדי להגדיל את חבר המשתתפים של ירחוננו.

ובזאת נכנס "ים" לשנתו השלישית. על המדורים הקבועים יתווספו חדשים: החומר האינפורמטיבי יוגדל, החלק האילוסטרטיבי יורחב במידת האפשר. נאמני "ים" ישקדו על שפורו וקידומו, לתועלת הענין שלמענו הוקם ואותו הוא משרת.

תערוכה או תערוכות?

בחוברת זו נמסרים פרטים על תערוכות-ים אחדות. שהתקיימו בחודש האחרון בתל-אביב ובחיפה. כל אחת מהן קובעת ברכה לעצמה. תערוכות העתונות הימית, מאספו של זלמן פבזנר — פתח נרחב היא להכרת נצניה של הימאות העברית, כפי שבאו על בטוים בעתונות הארץ והתפוצות, בארצות רבות ובלשונות רבות; תערוכת הקונכיות והאלמוגים — הרי זו הצצה למחשכי התהומות ולמעמקי הים השופעים חיים, להתיחדות של שעה קלה עם עולם נעלם ועשיר; התערוכות הפדגוגיות לבתי הספר בתל-אביב ובחיפה — זה רכזו של חומר מאלף ומועיל להכרת ימינו. לפי שיטה וסדר המותאמים לנוער הלומד. יבורכו כל אלה שהעזו ועשו כל זאת.

אך בבקרך בתערוכות החלקיות הללו תתעורר בלבך המחשבה: האמנם לא הגיעה עוד השעה לתערוכה ימית מרכזית, שכל אותם המוצגים הקיימים יהוו לה גרעין? יתרון לה לתערוכה הימית על כל שאר התערוכות, שהיא יכולה להגיש, ביד רחבה מאד, מוצגים בעלי שלושה ממדים, ולא רק תמונות ודיאגרמות. סביב התערוכה הימית תרוכזו התעניינות רבה של הצבור, שיבקר בה תכופות וילמד בה את בעייתנו הימית.

ההתחלה שנעשתה — מתוך יוזמתם וטפולם של בודדים — היא התחלה נאה לתערוכה מרכזית של "ים לישראל".

תכן הענינים:

- מלאו שנתיים ל"ים";
- תערוכה או תערוכות?
- כרב עם נחוג "יום הים" —
- מדברי ג. מאירסון וה. רמז
- בעשור לחי"ל: ברכת המוסדות
- פעולתנו בהדרכה הימית — י. טרם
- סכויי הספנות בעולם —
- סיר ארצי בלבד הרד
- ציד הלויתנים — ס. ה. ויט
- שירת הים — ש. בן-ציון
- הוי הדיינים העברים בכנרת בימי הבינים —
- מ. ניישטט
- תערוכות ים
- כרוניקה.

"YAM"

MONTHLY JOURNAL OF THE
PALESTINE MARITIME LEAGUE

Vol. III, № 1.

June 1947.

Contents:

- Second Anniversary of "YAM"
- Exhibition or Exhibitions?
- "Maritime Day" Celebrations
- Extracts of Speeches held
- By Mrs. G. Meyerson
and Mr. D. Remez
- Tenth Anniversary of the P. M. L.
Greetings
- On our Activities — Nautical
Training By J. Tress
- The Outlook for Shipping
- By Sir Archibald Hurd
- Whaling Inspector By S. H. Wytt
- The Song of the Sea
- By S. Ben-Zion (Poem)
- Jewish Fishermen of Lake Kinnereth
in Ancient Times By M. Neistadt
- Nautical Exhibition
- The Month's Events
- Address:
- Tel-Aviv, P. O. B. 1917.

ברוב עם הוחג "יום הים"

במסגד "יום הים" בת"א : נאום דוד רמז

מכל הארגונים ונושאי משותפים. נשאו טרנספרנטים רבים ודגלים. במקום המסגד — תבנית גדולה של אחת מספינות המעפילים, נר תמיד, אורות צבעוניים לאורך הסיילת, טרנספרנטים, דגלי הלאום ודגלי קוד. נאם דוד רמז, יו"ר הנהלת הועד הלאומי. את המתפקדים קבלו היה ש. סולקובסקי, כיכ מאירוביץ, מ. פיש"ש ון ור. רמז. בוצעה מסכת "יום הים" והוצג סרט ימי. על שפת הים נגנה גם תזמורת בית הספר מכס פיין.

דוד רמז / כקרקע וכלשון — הים

למראה המסגד הנאה הזה, הכולל כשני אלפים נער ונערה, אין לפקפק עוד, כי הנוער שלנו הולך וקושר קשריו עם הים: לא קשרי עונג בלבד, כי אם קשרי מעשה. קשרי דיג ושיט. כשם שהידשנו בארץ הזאת קשרי העם לאדמתו. כך הננו הולכים ומחדשים קשרי העם לימו. וכשם שהקרקע והלשון חושפות לנו אוצרות תיהם, במידה שאנו שוקדים עליהן, כך גם הים עתיד לעלות לקראתנו, במידה שניתן לו מכווננו.

בשנים האחרונות מרחפת לעינינו תמיד — וביחוד ביום הים — ספינת המעפילים שלנו: סמל ספינת ישראל הטרופה בים, המגלגל נגדנו — דוקא כנגדנו! — גלי משטמה ואכזריות. כשם שהים יודע שפל וגיאות, כך גם רוח האדם נתונה לחליפות אלה. אנו חיים בתקופת שפל רוח האדם — והעם העברי הוא נציג הגיאות של הרוח האנושית — ובשפל רע לנו...

כמעט בדור אחד, לפני כאלפים ושבע מאות שנה, חיו לחופי ים התיכון שני ענקים: משורר כביר יוני — הומירוס, וחווה כביר עברי — ישעיהו בן אמוץ. מה היה חווננו? מה המראה, אשר ראו עינינו לאחריית הימים? אזויות עמים. "לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה".

ויהיו הגלים, אשר הים מגלגל נגדנו גבוהים כאשר יהיו — תהי ידנו אמונה: נחתוך בזוית ישרה, כחוק לשיט, אל לב הנחשול ונבקיע לנו דרך אל הגיאות האנושית, אשר עוד תעלה.

בחגיגות וכתנופה רבתי הוחג השנה "יום הים". בערים, כמושבות ובמשקים צוין היום — במסגד, באסיפה ובמסכה, בדברים שבע"פ ובדברים שבכתב. המוני אדם השתתפו במפקדים המרכזיים ובאסיפות הגדולות ולכל בית ולכל פינה בישוב הגיע דברנו — אם מעל דפי העתונות, ששרתה אותנו נאמנה, ואם מעל גלי האתר — ב"קול ירו" שלים, ששימש לנו בימים אלה שופר נושא-ברכה, המלוה את מאמצינו מתוך אהדה והערכה. בכתי הכנסת נאמרו דברי תפלה בשבת, כ' אייר ש. ז. — לנשמות הימאים היהודים וכל אלה מאחינו שנטבעו במצולות ים בסערות עשר השנים האחרונות. מעל בניני המוסדות הונפו דגלי הלאום. בערים ובמושבות הופץ תו החבל הימי לישראל, שהכנסתו קודש להכשרת הנוער לים.

אחד הפרקים הנכבדים והמעודדים בפרשה זו — היענותו של הנוער המאורגן ושל הנוער הלומד. אין מספר לפעולות שבוצעו במועדוני הנוער ובין כותלי מוסדות החנוך למקומותיהם. אלפים רבים מהם בקרו גם במפעלי הים ובתערוכות הימיות שהתקיימו באותו זמן בתל-אביב ובחיפה. בעתוני הילדים והנוער נתפרסם חומר ספרותי ופובליציסטי מגוון, שעתיד להשתלב בחומר הספרותי הימי המצוי ולשמש לו תוספת נאה. ילדי הגנים חגגו את "יום הים" בצורה המתאימה להם; בתל-אביב הוצגו בשבילם גם הצגות מיוחדות — "מעשה הנמל", מפרשת בנינו של נמל תל-אביב — ע"י התיאטרון לילדים שליד מרכז הגננות.

סיסמת היום היתה: "קדמה וימה". לעלית המונים ולכבוש עמדות בים. התנועה הימית הרימה הפעם על נס תביעה כפולה זו — של קריעת הים לאחים ושל תוספת נכסים למשק הימי העברי. ויצוין כאן במיוחד דבר חנוכת "כריש", המכמורתן החדש של מושב הדייגים מכמורת. כאות מבשר וכתביעה — לכלים, לציוד נוסף למפעלינו.

פעולות "יום הים" שולבו השנה במסכת הכללית של יום העשור לחבל הימי לישראל. ולא היתה זו אלא התחלה לציון התאריך, המשכו — בחדשים הקרובים, וסיומו — בוועידה הארצית, שתתכנס בסוף השנה השוטפת. בפעולות "יום הים" ניתן פה לאותם ההישגים שהושגו כבר על ידי תנועתנו הימית הכללית, המשמשים מסד לבאות; עם זאת — צוין והובלט ההכרח לגידול המחנה, לתוספת כוחות ואמ"צעים, ליצירת נכסים חדשים.

מפקדים בתל-אביב ובחיפה

במסגד הכללי בתל-אביב, שהתקיים על שפת הים, ליד ככר לונדון, השתתפו כ-3000 בני נוער, מכל האגודות הימיות ומארגוני הנוער היבשתיים. נוכח קהל רב מאד, קדם למסגד מצעד הנוער ברחובות העיר, בלוית תזמורת "הפז" עלי. השתתפו בה קבוצות רוכבי אוטנוע של ה"מכבי", רוכבי אפנים

ברוכים יהיו יורדי הים העבריים

(מתוך מכתבו של ראש העיר מר שבתאי לוי)

אדיר היה הפעם להשתתף היום במספר "יום הים" וליהנות יחד עם כל הנוכחים בשמחת היום. ברגע האחרון נבצר ממני לצערי, מטעמי בריאות, לקיים את רצוני והנני מוצא לחובה לשלוח לכם בזה ברכתי.

בראותי את התפתחותו של החבל הימי לישראל ובידעי את תכניותיו לעתיד הקרוב, מתמלא לבי שמחה וששון, כי מרגיש אני בחוש כי ע"י פעולה זו הדורשת כח חזון ואמונה מתרחבים גבולות ארצנו הקטנה והיקרה, פעולה נהדרת זו מוכיחה, כי עוד גנוזים בתוכנו כחות יצירה היודעים להפך חלומות למציאות.

אנו אמונה, שמאמציו של החבל הימי לישראל יוכיחו תרו בהצלחה תודות ללהט אמונתם של כחות הנוער שלנו, אשר החליטו לכבוש את הים לטפנות עברית מפותחה וענפה העלולה להוסיף כח ועצמה לישוב. להגדיל את כוח קליטתה של ארצנו ולהרים את כבודנו בעיני העמים.

ברוכים יהיו יורדי הים העבריים האמיצים וברוכים יהיו כל המסייעים בידם.

אסיפות ומסבות בחיפה

תסכית ליום הים" שודר מעל בית הקרנות, בהשתתפות ה"ש. ביאליק והאמנים גולדשמידט, ח. בן-אורן וטיאנה, נגנה תזמורת מכבי האש.

במסכה לטודריכי הנוער כמעון, כרמליה" נאמו ד"ר מ. הינדס ורב החובל זאב הים, בחלק האמנותי — תזמורת מעון, כרמליה" והזמר גולדשמידט.

אסיפות ומסבות ליום הים" התקיימו גם בבתי-גלים, בהשתתפות ה"ש. קודש, מ. סומרוק והקריין פינסק; בקריית מוצקין — עם ד"ר ג. וידרא והקריין שקלרש; בכפר עסה — עם י. ניר; בבית המכבי — עם זאב הים; באולם "מוריה" — עם צ. לוינזון; בנשר — עם י. לפידות, זאב הים וי. ניר, בחלק האמנותי — גולדשמידט ואורן.

אסיפות ומסבות בתל-אביב

עתון חי בבית העם, מוקדש ליום הים, בהשתתפות ד"ר ה. סירני, י. פרישמן, ב. רוזנברג והזמר מ. רוט. בבית ברנר — עם י. פרישמן, בחלק האמנותי — מרים ברנשטיין כהן, ד. סמבורסקי וסרט ימי.

בשכונת מונטיפיורי — עם ד"ר צ. ברנדר ומ. רייס; בעתון העיתונאים ובמסכת עונג שבת ב"אוהל שם" — דברים מעיני דיומא; בבית דב"הו — עם מ. סוגלמן, הוצג סרט ימי, מסכה לחברי המועצה של סניף תל-אביב, לסכום "יום הים".

בירושלים

אסיפת המזנים ליום הים" התקיימה בשבת ה'ק"ן למאי ש. ז. באולם הקולנוע "אוריון" — בית העם. פתח י. לרנר, נאמו — י. בן-דור, יצחק גרינבוים, ד"ר מ. א. קורץ, ראובן שרייבמן, בחלק האמנותי — הנבי מרגלית לאוסר.

המספר בחיפה התקיים על מגרש בית הספר הריאלי, שהיה מקושט ומודגל בדגלי החייל והקוד. במת הנשיאות הטובה בצורת סמינת מפרש עברית קדומה ומעליה — סיסמאות על כבוש הים ותמונה גדולה המתארת את כסופי העליה. במספר השתתפה תזמורת מכבי'אש מתנדבים.

בתהלוכה, בחוצות הדר הכרמל, שקדמה למספר השתתפו ארגוני הנוער ותלמידי בתי הספר. האגודות הימיות הוסיפו עם קבוצות נושאי משושים, גלגלי הצלה וסירות הצלה. נאמה במספר גולדה מאיר ס"ן, מנהלת המחלקה המדינית של הסוכנות היהודית. דברי פתיחה נאמרו ע"י מ. מ. סומרוק, מר שבתאי לוי, ראש עיריית חיפה שלח למספר דברי ברכה בכתב.

גולדה מאיר ס"ן במספר "יום הים" בחיפה

גולדה מאירסון / נבטיח דרך לעבור בו גאולים

הים היה לנו בהיסטוריה של מאות השנים האחרונות סמל לנדודים ולפזורים; כל איש בישראל ידע, כי אין חוף בטוח לפניו והים היה מפריד בין משפחות בישראל. ואולם חלוצינו הפכו את הים לסמל של קשר בין עם ישראל ובין מולדתו. מפעל חלוצי נועז עשה את הים דרך לעבור לעולים. אך הים הפך לנו בימים אלה גם סמל למאבק של העם היהודי על זכותו להיות עם חפשי במולדתו. עד הנוער ועד הישוב כי עוד נזכה לפגוש בשמחה ובגיל כל יהודי שיבוא לחופי הארץ, לחופי המדינה העברית ועוד נראה את הים כדרך סלולה המקשרת את יהודי העולם עם מולדתם והים יהיה לנו סמל של שמחה יהודית.

נשלח מעל במה זאת ברכת ערוד לנציגי העם היהודי, אשר זאת הפעם הראשונה ניתן להם להביא דברים לפני נציגי אומות העולם. נכריז באזניהם של שליטי העולם, כי הישוב העברי בארץ ישראל והנוער העברי כבר החליטו את ההחלטה האפשרית היחידה; לא נשקוט ולא ננות, כל עוד לא נבטיח את דרך הים לכל יהודי. אנו יהודי ארץ ישראל והנוער שלנו ערבים לכם, יהודי העולם, כי תגיעו לארץ ישראל. הנוער ילך לקראתכם.

חנוכת „כריש“ במכמורת

שער כבוד ועליו כתובת „נעש גם ים למולדת“ קבל את פני האורחים המרובים, אנשי המוסדות ובאיכות ארגונים שונים, שבאו ביום ר', 16 למאי ש.ז. למושב השתופי „מכמורת“ בעמק חפר לחוג שם את „יום הים“ ולחנוך את ספינת המכמורת השניה של המושב — „כריש“. הספינה נבנתה בתל־אביב ע"י ז. כהן ותוקנה במספנת „עוגני“, אורך הספינה 17 מטר, רחבה 4½ מ', מהירותה — 10 קשרים. בספינה הותקן מקרר מיכני, המאפשר הפלגות ארוכות.

החגיגה נערכה על הנבעה מול מפרץ אברזבורה, הנקרא עתה בפי תושבי המקום והסביבה בשם מפרץ מכמורת. פתח החי ששון לוי, מטיסדי המושב, ר. רוסין סקר את דרך התפתחותו של המושב וספר על יסוד הארגון בשנות המלחמה בפלוגת תותחנים יהודים בחיפה. מגמתם של חברי המושב — להפוך את „מכמורת“ לאחד ממרכזי הדיג החשובים בארץ ישראל. לשם התפתחות הענף יש צורך דחוף בבנין מעגן במקום.

לבאי כוח המוסדות הוגש יומן הספינות לחתימה ועל הדף הראשון דברי הברכה של מכמורת: „כריש“, ליום חנוכתך — ברכה שניה את לנו, אך ראשונה לחברות שלמה. יהי רצון שתגשב רוח טובה במפרשיך“.

דברי ברכה הביאו: בר־כוכבא מאירוביץ — מחלקת הים של המוכנות, צ. יהודה — חנועת המושבים, מ. ריבלין — חבל ימי לישראל, ז. שטיין — המרכז החקלאי, נחמן יודין — אנוד הדיינים, י. בן־צבי — ראש מועצת עמק חפר, ובא כוח ערביי אינפאת, שהביע את תקותו להמשכת קשרי השכנות הטובה. לאחר הטקס הרשמי בקרו המוזמנים על ספונה של „כריש“.

מסניפינו באפריקה הדרומית ובאנגליה

קבננו את מלגמות־הברכה הבאות ל„יום הים“

מישב הברכות ל„יום הים“

ואחולים לבכיים מהועד הבריטי

הארץ ל

מוכיר כבוד

שולחים לכם ברכה ודברי עדוד לרגל „יום הים“ והעשור של החבל הימי לישראל. יודעים יפה את האחריות שקבלנו על עצמנו להגדלת החמיכה למפעל הימי, מ"ם יוד מ. ונריך

אסיפות במושבות ובמשקים

בהרצליה (15 למאי), באולם קולנוע השרון, בהשתתפות ב. צ. מיכאלי, נשיא המועצה המקומית, ורב החובל זאב הי.מ. בחלק האמנותי: שירי ים מפי חנה קפניס וטרט החייל. בגבעת השלושה (15 למאי) — עם זלמן כהנוב ומ. סוגלמן.

עמק חפר, מושב הדיינים מכמורת, ב"16 למאי — חנוכת המכמורת „כריש“, ב"17 בו — שחרית לילדים, לרבות תחרויות בשחיה והפלגות בסירות; מספר „יום הים“ למבוגרים; קונצרט־ערב תחת כפת השמים.

בחדרה (21 למאי). בהשתתפות ד"ר צ. ברנדר, ש. הר־ציון והי צימרה. בחלק האמנותי מ. רוט.

מפרץ „מכמורת“ — אברזבורה, ליד חפר ויתקין

ספינת הדיג "כריש" של המושב "מכמורת"

באפריקה הדרומית

"יום הים" הוחג השנה בקנה מידה ארצי גם באפריקה הדרומית. במקומות שונים במדינה בוצעו פעולות היום בין המבוגרים, הנוער ותלמידי בתי הספר.

בשבת, כי באייה נערכו תפילות מיוחדות לשלום של יורדי הים בבתי כנסת אחדים בקיפטאון ונאמרו דברים מענייניים דיומא בבית הכנסת הגדול נאם הרב פרום, י. אברהם; בבית הכנסת ברמי' רולנד — הרב ד"ר ע. וו. קירזנר; בבתי הכנסת בגרין וסי פוינט — הרב ד"ר א. ת. שרוק.

כ"י למאי התקיים טיול לנוער על פני הים;

כ"ה למאי: בשעות הבוקר — כנוס לתלמידי בתי הספר הע"כ ריים כאולם הציוני הראשי; לפנות ערב — מסכת "יום הים", בהש"ת תפסת הרב פרום, י. אברהם, באי כוח מוסדות, לרבות יו"ד הועד המקומי של ועד הקהילות היהודיות מר. א. מ. ג'קסון, ישב ראש מר. מ. ויינרייך, הוצג המחזה "אורות על הים".

התקיימו עוד תנינות ביוהנסבורג, פורט אליזבת, כולוביו, דרבין ועוד.

בשולי "יום הים"

נתן בטוי לרחשי לב רבים, שהעירו לנו את הערותיהם בסיומו של "יום הים", אין הכוונה למחמאות ולדברי ההער"כ מה המרובים שהגיעונו, אלא לאותם הרמזים — רמזי הצעות, שהוגשו לנו לקראת השנים שתבאנה.

סוד הצלחתו של "יום הים", שנחוג זו הפעם החמישית בארץ ומחוצה לה, הוא ברכוזן המכסימלי של הפעולות המבוצעות בו. גדול הוא כוחה של הפגנה מרוכזת, שיש בה כדי לעורר תשומת לב כללית ולהעלות לדיון את הבעיה הנידונה — ובמקרה זה את מפעלי הים העבריים — כדאגה לרבים.

ומכאן שתי מסקנות, הסותרות לכאורה אחת את השניה. האחת: מן הדין הוא, שהחבל הימי לישראל יקבע עוד יום

אחד בשנה, בימות הגשמים (אולי בחג החנוכה — זכר למאמצי החשמונאים לכבוש את חוף הים) לפעולה הסברתית כללית: שנית — שבשאונו של החגיגות הכלליות לא יבולע גם ליחיד, שאין לבו למפקדים המוניים ואסיפות עם, ושתנתן לו האפשרות להאזין לדבר הים במסבות מצומצמות. אם לשוות לתאריך המרכזי השני המוצע אופי של פעולות הסבר"רה רציניות (בצורת ועידה, כנוס כללי, תערוכה או ימי עיון) יהא לשתי המסקנות המוצעות מגמה אחת: ללמוד וללמד, מתוך קריאה ושיחה ואגב בקור במקום הפעולות; לשגן פרק בהלכות הימאות העברית — הלכה, שיש מעשה עמה ובעקבותיה, קצורו של דבר: להעמיק עיון בתלמוד הים.

ולענין הפעולות שבוצעו ב"יום הים" בשנים האחרונות, יש מי שמעיר, כי "העיקר חסר מן הספר" — פעולות של ממש. גדול הוא כוחה של ההפגנה, אבל גדול פי כמה כוחו של מפעל, העלול לשמש הפגנה ונכס כאחד. המפקדים החגיגיים בתל-אביב ובחיפה, על הרבבות הרבות שרוכזו סביבם, ערכם רב ללא ספק, אך אותו מעמד, שהיה צנוע למדי, של חנוכת "כריש" במכמורת, היה מעין סמל חי לרצוננו ולמאמצינו ביצירת נכסים. וזו גדולתו, יראה החבל הימי לישראל את עצמו חייב להניח מדי שנה בשנה, ב"יום הים", יסוד למפעל חדש — קטן או גדול, שישמש חוליה נוספת בשלשלת היצירה הימית.

ונסמך לענין מכמורת עוד הערה אחת: יצרנו במולד"תנו המתחדשת חגים מתגים שונים, רובם ככולם קשורים בתופעות מסוימות בחקלאות, "יום הים" ראשון הוא לנו בשטח המפעלים בימאות, יש לשוות לו אופי מיוחד, ההולם את ההווי הספציפי של הדיג העברי (והחיים בכפרי הדייגים), של המלח המרחיק להפליג ושל העובד בנמלים.

בכנוס הדייגים הארצי האחרון הוחלט, כי "יום הים" הוא יום הדיג לכפרי הדייגים שלנו, מן הראוי הוא, שאגוד הדייגים עם באי כוח הנקודות הימיות, יצורו לו את הצורה המתאימה. ברכה בזה גם לנוער שלנו ודוגמא נאה לחקוי, זאת יראו וכן יעשו.

י"ד

שאול

חיפה, רח' הרצל 47

נוסד בשנת 1929

טלפון 2443

מציע לך את שרותו לרווחתך

זהירות לפני שתקנו!

קנית זהב, תכשיטים או שעונים הוא ענין של אמון

מספיקה, אף לא לתוספת אנשים, שיעשו מלאכה במימיו הרבים.

יש להחיש פתרון לבעיה, על סעיפיה השניים: כלים עבריים שטים וידיים אמיצות ומאומנות במלאכת הים. ועתה — לנתוח של אותו חצי האתח של חברי האגודות הימיות. נפתח ביחס שבין מספר המתאמנים למספר הכלים העומדים לרשותו ולשעות האמונים האפשריים בתנאים הקיימים.

1.600 החברים באגודות מתחלקים לערך כך: להפועל — 1.000, לזבולון — 300, לצופי הים — 150, לאליצור ולמכבי — 150. ציוד האגודות מסתכם בערך לפי המספרים הבאים: 30 סירות להפועל, 10 לזבולון, 6 — לצופי הים, 5 — לאליצור, סירה אחת למכבי. בסך הכל 51 סירות.

כ־32 חניכים מתאמנים בכל סירה. קבוצת אימונים אחת מונה 9 חברים לכל היותר, הוה אומר — 4 קבוצות מתאמנות בסירה אחת. יום השבת הוא יום האימונים המעשי שיים בים, לכל הארגונים פרט ל"אליצור". אם גם נחשוב, כי יום עבודה הוא 10 שעות אימונים, תתאמן כל קבוצה שעי תיים עד שעתיים וחצי בשבוע לכל היותר. נוסף על העבודה המעשית מוקדשים שני ערבים בשבוע להדרכה עיונית. חודש אימונים בן 10 שעות עבודה מעשית נותן לנו איפוא 80 שעות אימונים לשנה ולא יותר מזה. לא פעם נגרמות הפרעות והפסקות שונות בעבודה — ימי חורף, סערות, גלי חוף ועוד. אין אנו לוקחים כמובן בחשבון את המחנות המרוכזים בחדשי הקיץ.

וישנם עוד גורמים מעכבים: לא כל הסירות שבידינו מצוידות במערכי מפרשים או במשטים מושלמים. חוסר הציוד מקפא כמובן את יעילותם של כלי השיט.

שלוש שנים של אימונים נקבעו כתקופה ראשונה לעבודתו והשתלמותו של כל חניך וחניך. שלב ראשון זה, על חלוקתו לשלוש דרגות, הוא הזמן הדרוש לחנוכו של הצעיר, שיוכל לרכוש לעצמו ידיעה מספקת במקצוע החדש, בטחון וזהירות. מבחינת התוצאות חשוב לנו להמשיך בסדור עניינים זה של שלוש שנים כשלב ראשון. אולם דבר זה מחייב אותנו לתוספת אנשים ולתוספת כלים. אחרת לא נוכל לעמוד כלפי הצרכים הכלכליים-לאומיים הקשורים בימאות, כי מספר המגשימים למפעלים שיוקמו לא יהיה מספיק.

"הפועל" מתפאר ב־50 מבוגריו, אשר יוצאים שנה שנה משורותיו, למפעלי ההגשמה. הארגונים האחרים טרם הגיעו כמובן למספרים אלה. אין זה נמצא בפרופורציה כל שהיא לצרכיהם של הדיג והספנות שלנו, אף כי הם אך בראשיתם. והדאגה לצוות ל"קדמה" תוכנית.

ויוכיחו לנו ציי העולם, הנותנים רוחים לבעליהם — לבודדים, לחברות ולמשלות כי חוטאים אנו בענין זה לעצמנו במדה קובעת. ארץ קטנה עם חוף ים ארוך כארצנו

מן הראוי הוא שנתעכב שעה קלה ונבחון את מפעל ההכשרה הימית של הנוער שלנו מבחינת הקיים ולאור תפיס קידו לעתיד. ובפתח הדברים יאמר מיד: אין כלל מן הצורך ללמוד פרשה זו לכל עמקה, בכדי להוכיח שה"יש" המעט אינו מספיק וכי עלינו לשקוד על הרחבת הפעולה, בהתמדה ובמעוף הרצוי. בעיה זו גולמת בתוכה שאלות משאלות שונות, וגם על אלה אין לפסוח. אדרבא, עלינו לטפל בהן באופן דחוף.

מספר החניכים והמדריכים באגודות הימיות בארץ מגיע כיום ל־1.600 איש בערך. אין ספק, כי מבחינה אבסור לוטית אין מספר זה קטן כלל. אין גם לזלזל בהישגים שהושגו. גו. אך אל לנו לשכוח, כי מספר זה אינו אלא כמחצית האתח מבני הישוב הצעירים. פירושו של דבר — קרוב לאפס, קרוב מדי.

זוהי המציאות, ובנתוח העובדות עלינו לשנן לעצמנו פעם נוספת, כי בלי ידיים עבריות, האוחזות בהגה ובמשוט אין תקומה למפעלי ים עבריים. בלי עובדי ים משלנו, במשקי הדיג השונים, בנמלים ובמספנות, על ספוני אניות ובחדרי המכונות — לא תתכן ימאות עברית הראויה לשמה ומשק ימי עברי המפרנס את בעליו ומהווה גורם בין יתר הגורמים בכלכלת הישוב.

האם יש עוד צורך לקבוע מהו כיום הים בשבילנו? יבוא חמרי גלם, יצוא לתוצרתנו, שווקים בעולם, קשר עם העולם, לימוד מנסיונם של אחרים, קשר חי עם הגולה — זהו הים שלנו, והרי יש גם לחשוש, שכל מה שאנו יוצרים ומקימים ביוזע ובדם — בידי אנשי החקלאות שלנו והחרור שת, התעשייה הזעירה ומפעלי-הלוי השונים ילך לטמיון, אם לא נדע לשמור על הקשרים עם העולם ואם נשלם לכיסי זרים בעד הקשר ההכרחי עם ארצות חוץ.

נלמד נא לקח מן העבר, המפעלים שהוקמו — על ידי בוגרי האגודות הימיות הוקמו, הגה קיסריה, לדוגמא, רוב חבריה — חברי הגרעין הימי הראשון היו, שנתלכד מבוגרי הימית של "הפועל" בתל-אביב, הסוארים ועובדי הסחבות בנמל תל-אביב היו מחניכי שבט צופי-הים, מבוגרי "הפועל" ומבני זבולון, יוזמיה ומקימיה של מספנת "עוגן" ועובדי סירות המוטור בנמל חיפה — אלה הבוגרים והמדריכים של פלוגת הים של "הפועל" המקומי, הוא הדבר ביחס לעובדי האניות, את רגלי ההאנסים והגוסטאבים היהודים הותיקים דוחקים כפעם בפעם בחורים בשם מלאכי, זוהר, ודן, מבוגרי החטיבות הימיות של "הפועל", צופי-הים, זבולון וחרים, ואל נא נסיח את דעתנו גם מענין ההעפלה — כזהו המצב, צרכים גדולים ואפשרויות נרחבות —

מחד, ומספר זעום ביותר של דורבה לעובדי ים — מאידך, אכן, הים שלנו, זה הים הגדול המהווה לנו גבול מערבי, הופי קר והזנח במשך שנים, ועוד גם כיום אין דואגים לו במדה

— מן הראוי שמספר הימאים שלה יהיה גדול מאד. ארצות סקנדינביה יכולות לשמש לנו בזה דוגמא נאה לחקוי.

ונחזור לנתוח המקצועי של הענינים, והפעם — לבטיות החנוך. שחק לנו המול — ואוי לאותו אושר שבא עלינו! — שלרגל מיעוט האמצעים שבידינו ובשל כוחותינו הדלים אין אנו יכולים להתמסר באגודות הימיות שלנו גם לחנוך כללי. עבודתנו היא בעיקר מקצועית. שלוש שנות העבודה הראי שונות אינן שוות ביחס לכל החניכים. לא כולם מתגברים על הקשיים ברכישת המקצוע החדש, לא כולם כורתים על נקלה את הברית עם הים. יש שמצליחים יותר, להלכה ולמעשה, ויש המגיעים גם לדרגת אנשי מקצוע מצויינים. פועלים כאן גורמים שונים: הגיל, דרגת ההשכלה, האופי, ההעזה והרצון וכו'. אילו ניתן לנו זמן רב יותר לטיפול בחניכים היו גם הנחשלים שביניהם עולים בדרגה. בתנאים הקיימים אין אנו יכולים להתעכב במיוחד ולטפל באלה שאינם

החותרים

מסוגלים להתקדם בקצב הרצוי. פירושו של דבר, שבכל דרגת אימון ימית מתהווה רמה מקצועית ואירגונית שונה הגורמת לאי יציבות בקידום הפעולה כולה. עם זאת — חוסר כל טפול מיוחד בנחשלים מרחיק מאתנו את אלה שהיו נשארים אתנו בעבודה אילו ידענו להקל עליהם את תקופת ההסתגלות והמעבר.

בעיה מיוחדת במינה היא בעית המדריך והסתגלותו לקבוצה הפועלת. יחסו הקרוב והחברי לחניכים, רצינותו המספקת ואחריותו במילוי התפקיד — אלה התכונות הנדרשות ממנו. ואין זה מספיק כמובן, קובעת ביותר עליונותו המקצועית של המדריך, המעוררת כלפיו יחס של הערכה מצד החניכים ויכלתו להקנות ידיעות מקצועיות מתוך שיטה

למר מאיר כספי

י"ר החבל הימי לישראל, סניף חדרה

ליובלו הששים

ברכת

מרכז החבל הימי לישראל

וסדר ובצורה בלתי מסובכת. זה יקל על החניך לקלוט את הדברים.

ולא כל המדריכים מחוננים בסגולות טובות אלה. גם זוהי אחת הסבות להפחתת מספר החניכים, שאינם יכולים להתאים את עצמם למדריכם. אילו היתה לנו האפשרות להתמסר יותר להשתלמותם של המדריכים עצמם היה זה משפיע לטובה על רמת העבודה הכללית.

יש לדאוג לכך שהמדריכים שלנו ימשיכו בהתמדה בהשתלמותם העצמית. נסיון־מה בשטח זה נעשה השנה על ידי "הפועל", אשר הנהיג את הדרגה הרביעית של השתלמות מדריכים בנביגציה אסטרונומית ובעבודות אניות במים עמוקים. אין זה לפי שעה אלא נסיון של תכנית משוכללת יותר, שרק בבצועה אפשר יהיה ללמוד את יעילותה.

אגב: אין להגיע לתוצאות משביעות רצון, מבלי שתעמוד לרשות המדריך ספרות מקצועית מספיקה בלשון העברית. כל מה שהוצא עד עכשיו לאור על ידי החבל הימי לישראל ואחרים חשוב לכשעצמו, אך אינו מספיק. מן הראוי שמוסדותינו יפנו לענין זה תשומת לב ראויה.

אגע עוד בענין העבודה ההדרכתית המרוכזת. אילו ניתן לנו לפעולה זו התקציב הדרוש, דוגמת זה הניתן לקדטים בבריטניה על ידי הליגה הימית הבריטית, אין כל ספק שהיינו מגיעים לתוצאות טובות בעבודתנו בתקופת זמן קצרה באופן יחסי. כוונת הדברים לאימונים ממושכים מחוץ לבית, במחנה קבוע, מעין בית ספר למלחים, המניח את האפשרות לחניכים להתמסר ללימודים ולהשתלמות מקצועית ללא כל הפרעות. לנו אין לצערנו האפשרות לעשות זאת. בדלית ברירה מסתפקים אנו באותם המחנות של שבועים־שלושה שבועות, (ובכלל אלה המחנה המרכזי לדרגת גא ב' של החבל הימי לישראל), הנותנים סכום לתקופת עבודה קצרה או ממושכת. עלינו להתמיד לפחות בזה ולהרבות חייב פעולה זו. כי מבלי להכנס לפרטי המחנות יש להגיד, שהם הם ההופכים את אנשינו לימאים ברוח. מגישים להם את הממשי שבחיי הים, מקרבים אליהם את תנאי הים המיוחדים. וברכה בהם — ברציפותה של העבודה הנעשית בהם ובמיוחד — בהפלגות. מכאן גם פתח ויסוד להפלגות רחוקות יותר.

בשנים האחרונות חל שנוי־מה בשיטות ההדרכה ובתכני גיות הפעולה, המבוצעת באגודותינו. התחלה זו תובעת המשך ודאגה מרובה מצד אלה המעוניינים בקידום מפעלנו הימי.

נאותה באזור הים התיכון. אם יעלה הדבר בידה, עלולה ספנותה. הנמצאת בבעלות המדינה ונתונה לפקוחה, להיות מתחרה בלתי נעים לארצות אחרות, שענף הספנות שלהן פועל בתנאים של יומה פרטית חפשית.

נגמות חדשות בספנות

רמת החיים בארצות אלה, שמגמות חדשות להן בענף הספנות, נמוכה בהרבה משל האומות הימיות הותיקות, ובפרט — משל ארצות אירופה הצפונית. לעומת אלה ניצבות ארצות הברית של אמריקה, כשלהשתן צי מסחרי שגדל גידול עצום בשבע השנים האחרונות — עקב מאמץ הבנייה המזהיר — ולהן רמת חיים גבוהה מאד. שאיפתם של האמריקאים היא, שמחצית סחורותיהם ומשאותיהם תובל בספינותיהם שלהם. כתוצאה מזה ינתן סיוע כספי לספינות ב־32 נתיבי מסחר, מתוך נימוק, שבעלי הספינות האלו עמוסים התחייבויות גדולות של שכר־עבודה. בעקבות ארה"ב הלכה ארגנטינה. רפובליקה זו רכשה לעצמה בימי המלחמה צי קטן, ובאין מתחרים לו הפיקה ממנו רווחים גדולים. גם ממשלת פארו החליטה, כי מחצית תנועת הסחורות שלה, המובלות בימים, תהיה שמורה לספינותיה, שהן קנין בעלות המדינה ונתונות לפקוחה, ולשם כך הומינה ספינות חדשות רבות, בעוד שנים מעטות תהיה ארגנטינה בעלת צי גדול למדי, הגתמך תמיכה כספית על ידי המדינה.

עתידו של ענף הספנות, שהוא בין־לאומי בעצם מהותו, כיוון שאין גבולות בימים, תלוי בעיקר בהתחדשות הסחר העולמי. כדי להעסיק את כל הספינות, של כל אומות הים, בעסקים נושאי רווחים, דרוש גידול עצום של הסחר העולמי. כיום הזה מגיע הטונאז' העולמי ל־80 מיליון לעומת 68½ מיליון טון של ספינות, שעמדו לשירות ערב מלחמת העולם השניה. כלומר — גדול של 11½ מיליון טון. עם זאת יש לציין, כי הספינות החדשות, שמורידים עתה למים, יעילותן עולה בהרבה, ומכל הבחי"נות, על אלו שהפליגו בימים ב־1938; מהירותן גדולה יותר וכן גם משוכללים סדוריהן להובלת משאות.

הסיבה היסודית למצבה הקשה של הספנות היא העובדה, כי ההתחרות במסחר הימי תהיה עתה גדולה בהרבה מכפי שהיתה בימים עברו. גרמניה ויפאן גורשו אמנם מנתיבי הים, אך למתחרים הוותיקים, מלפני המלחמה, תהיינה בקרוב ספינות כאשר היו להם לפני. עם זאת הופיעו גם מתחרים חדשים השואפים למעמד של מעצמה ימית־מסחרית, הודו בעיקר — שתהיה בקרוב למדינה עצמאית. סין — שתי ארצות שהיו עד כה תלויות בספנות זרה (בריטית בעיקר), הן לגבי התנועה באוקיי"נוס והן לגבי ספנות־החופים. זאת ועוד: רוסיה מקווה לפרוץ למים החמים. זאת היא השאיפה שמאחורי מדי

* תמצית משידורו בתכנית הנורווגית של בי. בי. סי.

בעשור לחבל הימי לישראל

ברכת המוסדות

ה. ג. במלאת עשר שנים לקיומו של החבל הימי לישראל שלוחה לכם ברכתנו הנאמנה, מתוך הערכת המסירות בה אתם מטפלים באחד מנכסי היסוד של מפעל תקומתנו בארצנו. רבה זכותכם בהפצת רעיון הימאות העברית ובפעולתכם להכניס את הים, העתיד להיות מקור ברכה למולדתנו המתחדשת, לתחומי המאמץ הלאומי. תהא הברכה שרויה בעבודתכם ונוכה כולנו שארצנו, השוכנת על חוף ימים, ירכו בה ייורדי הים באניות עושי מלאכה במים רבים, אשר ישאו למרחקים את שמה ואת תנובתה של ציון החפשית. בכבוד רב ובברכה, הועד הארצי לקרן הקימת לישראל בארץ ישראל (—) א. קמיני, (—) ש. שולקיס

א. ג. במלאת עשר שנים מאז הוקם החבל הימי לישראל שלוחה לכם ברכתנו הנאמנה. הצורך החיוני היה קיים, הרעיון התגבש והרצון והנכונות התיצרו והמסגרת חסרה, אותה המסגרת שכתוכה ירוכו כל אלה, אותו הגוף המארגן שיצרף את כיוסי האומה ומאמציה לחידוש חייה כעם אשר לחוף ימים ישכון, למען תת להם בסוי במעשי יצירה. והנה הוקם החבל הימי, נוצר הכלי המחזיק ברכה רבה למפעלי הימאות העברית. עשר שנים קשות עברו מני אז. לא ניתן לנו לפתח ולהרחיב את מפעל התחיה של עמנו בארצנו כאשר רצינו. וכבדים ביותר היו המכשולים למפעל הימאות שהיה בתקופת ההתהוות וההתגבשות. ועל אף כל זאת הונחו יסודות, נוצרו כלים, וכבר כיום אפשר לציין את הימאות העברית כעובדה קיימת, כי ה ה ת ה ל ה הקשה נעשתה. ואין הדבר טעון אלא המשך, הגברת מאמץ והרחבה בלתי פוסקת. השרה הברכה בכל מעשיכם ותזכו לבצע את כל תכניותיכם בשלמות.

לחג העשור — ברכה לחבל הימי לישראל משבט צופי־הים. תנועתכם־תנועתנו חרתה על דגלה את הסיסמא של הכשרת הנוער לים. במאמץ משותף נמלס נתיבה ונכבוש ארחות בימים. הסתדרות הצופים העברים בא"י שבט צופי־הים

בכבוד רב, הועד הארצי לקרן היסוד בארץ־ישראל (—) א. גולדשטיין

עתה לקצת. לא היה מספר הספינות מספיק, כדי להוביל את כל המטענים הדרושים; אך משיחורו תנאי המסחר התקינים — ויום זה אינו רחוק עוד — יתהווה עודף של ספינות לעומת הסחורות שנועדו להובלה, אלא אם כן תבוא פריחה גדולה בסחר העולמי.

במסיבות אלו יופתע אולי הסוקר את מצב הספנות הבינלאומי בראותו, כי בעלי ספינות מזמינים כלי שיט חדשים. אולם הספנות כיום היא, לפי שהיתה תמיד, כעין משחק של קוביוסטוס רב סיכון. בעלי ספינות מבני האומות הותיקות בעלות המסורת הימית, בוטחים במומחיותם וביכלתם לנהוג בספינותיהם ולהפעילן בכשרון וביעילות; אין הם גרתעים מהבאות, ויהא צפון בהן אשר יהיה. מאמינים הם, כי שיטות ההגבלה והסייגים, אף אם נתמכים הן בברכת ממשלות, טופס לגרום בהכרח למרד היצרנים והצרכנים. כל רצונם הוא בהובלה ימית בטוחה וזולה ככל הניתן להשיג, מבלי לשים לב לכך מהו הדגל שהספינה תניף. הרעיון, שארץ זו או אחרת תעמד על כך, שמחצית מטעניה תובל בספינותיה שלה דוקא, ייחשב בעיניהם כאולת, כיון שפירושו למעשה עלול להיות, כי במחצית הפלגותיהן תהיינה הספינות ריקות, בלא מטען, דבר שיגרום בהכרח לעליה בהוצאות ההובלה. והרי זה מכשול חמור על דרך ההבראה של הסחר העולמי ומכתמות לכל אותן התקוות להעלאת רמת החיים בעולם, אם נגזר על האומות להלחם בימים, כשסל אחת מהן שומרת על מחצית מטעניה לספינותיה שלה, יהא הכרח להסתלק מכל שאיפה של שיתוף פעולה מהודק בין העם המתקדמים לעזרת העמים הנחשלים.

כשם שאין גבולות בימים, כן גם הספינות, ללא הבדל דגל, חייבות להיות חפשיות וליהנות מיחס שווה בכל האוקיינוסים של העולם ובכל הנמלים. זו היא אמונתן של כל הדמוקרטיות הגדולות של אירופה הצפונית, שפתח את שערי השיט באוקיינוסים לכל הבא, זהו ששימש יסוד לסחר העולמי, המביא אתו פיתוח כללי לתרבות האדם. אם יוגבל חופש הימים, יפגע הדבר פגיעה שאין לשאתה ביצרנים ובצרכנים בכל מקום. אכן, לאומנות בימים פירושה למעשה אסון בין-לאומי.

בעלי הספינות, מבני כל האומות הימיות המסורתיות, חפצים במידה רחבה של חופש, במידה שחופש זה מתישב עם טובת המסחר. הם הקריבו את ספינותיהן למען החופש ואלפים של יורדי ים מסרו למענו את חייהם. חפצם של בעלי הספינות הוא, שיהיו שוב בני חורין לעסוק בעסקיהם ולשרת את אומות העולם; ע"י זה שיקיימו הם מחירי הובלה נמוכים ככל האפשר יתנו את חלקם להעלאת רמת החיים של אומות העולם. ההובלה בימים היא התרבות האנושית. אם תתיקר ההובלה בימים, בשל הכבלים ששמים עליה, תופרע התפשטות התרבות אף היא.

לאור התפתחות זו ברור, כי סיכויי הספנות לעתיד בטוחים פחות מכפי שהיו בזמן מן הזמנים. כמה ארצות נוקטות בשדה פעולה זה קו לאומי בולט ונשקפת הסכנה שארצות אחרות תלכנה בעקבותיהן. בעלי הספינות באי-רופה הצפונית הטיפו עד כה, והם גם מגשימים זאת הלכה למעשה, לימים חפשיים ולנמלים חפשיים, בהמנעם מתשלום סיוע ומאמצעי הגבלה אחרים לתמיכה במספנות ובספנות שלהם. מה יעשו אם תתפשט רוח הנאציזנאליזם ולא עוד תמסרנה הסחורות לספינות היעילות והמסודרות ביותר? איש לא יכול להשיב לשאלה זו בבטחה, אך קרוב לדאי, כי הספנות, שהיא ענף כלכלה בין-לאומי, עלולה ליהפך, במידה רבה, לתעשייה לאומית! ואם כן יקרה, יעלה הדבר ביוקר ליצרנים ולצרכנים בכל הארצות. משלא יהיה עוד ביכלתן של האומות הימיות הותיקות לקיים שוק-הובלה פתוח בתנאים של התחרות הפשוטה, תתיקר הובלת הסחורות בימים ובמידת מה גם הובלת הנוסעים. המגמה הבולטת כיום היא להרחבת העיקרון, שכמה ארצות, ובראש וראשונה ארצות הברית, נקטוהו בעבר — לשמור את כל ההובלה לאורך החופים לספינות המניפות את דגלן הן, מתוך עמידה על כך שתהיינה ספינות אלו בנויות בארצן. ע"י עובדים מבני הארץ ושאר התיקונים ייעשו בארץ — בלי להתחשב במחיר. אפילו דומיניונים בריטיים אחדים אסרו מזה שנים מספר על ספינות זרות לעסוק במסחר החופים, ולגבי ארצות הברית ניתן למונח "שיט חופים" פירוש רחב ביותר. וכן עומדות גם הודו וסין, לפי הודעת ממשלותיהן, לנקוט הגבלה זו לגבי תנועת החופים, אף כי ברור, שהוצאות ההובלה תגדלנה באין התחרות, לרעת היצרנים והצרכנים שלהן עצמן.

התפתחות זאת תהיה חמורה מאד לגבי בעלי ספינות, ולבריטים במיוחד, שהקימו במרוצת השנים ציי חופים גדולים למען עמי הודו וסין. אין גם להתעלם מכך, שהד רפובליקות הסובייטיות תנקוטנה אף הן שיטה נאציזנאליסטית — הן לגבי תנועת החופים והן באוקיינוסים, ותשמרנה לספינות שלהן בלבד את כל אותם העסקים שברשותם.

חששות למשבר עולמי

על אף האבידות הקשות שנגרמו במלחמה — השמדת 21 מיליון טון ספינות — יש עתה בעולם יותר ספינות מכפי שזה דרוש למסחר העולמי. הסיכום כיום הוא, כאמור, 80 מיליון טון (גרוס). ואף על פי כן פעילות המספנות יותר משדיו מזה שנים, והולכות ונבנות עתה ספינות כדי 700,000 טון. הספנות צועדת לקראת משבר דומה לזה שנתרגש עליה אחר מלחמת העולם הראשונה, כאשר מאות ספינות עמדו בטלות מעבודה. יש יסוד לחשש שהפעם יהא השפל חמור יותר והרה אסון, לא בשביל בעלי הספינות בלבד, אלא בשביל כל אלה שפרנסתם על הים, בימי המלחמה וכן בתקופת המעבר המתקרבת

ס. ה. ויט / ציד הלויטנים

(מרשימותיו של המפקח על הציד)

תמונה: בוקרקיץ בהיר וצה. אניה של צייד-לויטנים במימי הקוטב הדרומי. קו הגובה — 65 מעלות דרומית. הלילה נמשך שם אך כשעות. ציירי הלויטנים עסוקים בעבודתם מאז השעה 2.00 לפנות בוקר.

דפיקה בדלת תאי. אחד הקצינים מסתכל פנימה.

— השעה שש. אדוני המפקח. בשעה שבע תצא הציידת (ספינה לציד לויטנים) לדרכה. היש ברצונך להפליג בה? עליך להודור.

קמתי בקפיצה, לבשתי את בגדי החמים ואת מעיל העור שיגן עלי בפני הרוח. אמנם יום קיץ הוא, בהיר וצה. אך הטמפרטורה היא 30 מעלות פארנהייט בערך והרוח הדרומית הקלה, הנושבת ישר מהקרח, חותכת כסכין.

גמעתי שתי כוסות קפה חם, לקחתי את משקפתי. את המצלמה והמטלטלין. מעילי העליון וכובע העור שלי עם האזניות ואת הכפפות. משהתקרבה הציידת טפסתי ועליתי עליה.

הציידת שלנו — ספינה יפה ומוצקה, כבת 300 טון, שארכה 145 רגל ומהירותה 14 קשר — נותקה מהאניה עליתי על הגשר הקטן וברכתי בשלום את התותחן. הוא ספר לי, שהלויטנים נראו לאחרונה במרחק 30 מילין. — עוד אנו יכולים לאכול ארוחת בוקר — הפטיר. אנו יורדים למרקלין הקטן, שהמטבח לצדו, וסועדים את לבנו. ארוחת בוקר מצוינת. אני מצית את מקטרתי וחוזר לגשר, נהנה מהצנור הדוקר הנפלא, ומסתכל בספינה המחליקה קדימה במהירות של 12 קשרים, בינות קרחונים. אי פה ואי שם — נראים עליהם נמריים, כלבים או פינגווינים מעטים.

הכל כאן מוכר לי מאד. הגשר הקטן רועד מדחיפת המכונות החזקות, האויר הריף, הצופים חדייהעין בולשים את הים בלי הרף במשקפותיהם המצוינות, התותח מוספה לחייה צפיה מותחת, עוצם אני את עיני. זכרונותי עבר עליהם בלבי. כאילו עומד אני שנית על גשר הפקוד של אחת האניות המשחית שלי במלחמת העולם, כעבור שעה קלה נסח אני אל הצופים שבספינה ובולש כמוהם את הסביבה.

עשר דקות עברו. פתע נתגלו לעיני שתי נקודות, במרחק המישה מילין מימין. נדמה לי, כי רואה אני מים חנקים ופורצים, הוטף אני את משקפתי ומסתכל. המים עליהם שנית, לא ראה זאת כנראה איש מלבדי.

— הריהו! הריהו! — קראתי. הנה שם, לפנינו, מימין. לאחר שהצצתי במצפן הוספתי: — מערבית-דרומית-מערבית.

ש. בן-ציון / שירת הים *

לראשוני הספנים בארץ ישראל

הָרְשׁוּ יָם, הָרְשׁוּ יָם,
רַב תְּבוּאוֹת נִקְצָא שָׁם.
כְּשׁוֹט, הִנֵּה הִנֵּה יָשׁ —
עָרְרוּ מַיִם בְּכֶסֶם אֵשׁ.
הָרְשׁוּ יָם!

זָלִי יָם, מִשְׁפָּרֵי יָם,
פָּנוּ דָרֶךְ יַגְבֵּר עָם.
צִי יִשְׂרָאֵל, גּוֹאֵל צִי,
הִשָּׁב בָּנִים סָגְלֵי אֵי —
רַבְבוֹת עָם!

* שיר זה נכתב בשנת 1919, לפי בקשתה של ועדת המים הארצית. זהו השיר הימי העברי הראשון בתקופתנו.

ועדת המים הארצית נוסדה בתל-אביב, לאחר מלחמת העולם הראשונה, במקומו של קופת הפועלים הארצית (קפא"י). הועדה התענינה בבעיות הדיג והספנות בארץ, דאגה להעסקת עובדי ים באניות והחלה בפעולת הסברה ומחקר ימיים. אף באה בדברים בענינים אלה עם מרכזי הגולה.

אנו מפרסמים שיר זה ביום פטירתו החמישה-עשר של ש. בן-ציון.

התותחן הנורבגי (בצוות של 16 איש היו 4 נורבגים) והצופים פנו ימינה והסתכלו לכיון ההוא במבט מרוכז. המים לא זנקו עוד. הלויטן צלל כנראה. לאחר כחמש דקות פנה אלי התותחן בחיוך ואמר: — לא. אדוני המפקח, תושבני שטעית. טרם הספקתי להשיב לדבריו והנה נשמעה קריאת אחד הצופים היושב ב"קן העורבים", שהצביע לכיון מערבי-דרומי-מערבי.

התותחן הסתכל במשקפתו. מיד ניתן האות למלוא המהירות. ובפנותו אלי אמר התותחן: — נפלא! ראייתך מצוינת, אדוני המפקח! ההגאי כוון כלפי הלויטן.

ספינתנו הקטנה רעדה אותה שעה ונודעזעה כבעל חי הדולק אחר טרפו. הבחנו בלויטן סנפירי גדול, המשתעשע בעצלתים ונזון מבעלי החיים השורצים במים. הרגיש בנו והסתלק במהירות. דלקנו אחריו בינות לגושי הקרח הצפים.

הלויטן עלה וצף במרחק-מה לפנינו. אחר שלוש או ארבע נשיפות קמר את גבו וצלל למעמקים. פעמיים הצלחנו להתקרב אליו כשנראה מעל לפני המים. התותחן רץ קדימה.

לאורך הגשר הנטוי, אל רחבת התותח, אך הלוייתן צלל שוב לפני שעלה בידנו לירות בו. האטנו את מסענו וכמעט שעצרנו במהלכנו. חששנו שמא ישנה הלוייתן את כווננו מתחת למים ואנו נתרחק לכוון הנגדי. כשיעלה שנית אל מעל למים.

לאחר צפיה מותחת גלה הצופה את מקום הלוייתן. סבוב בהגה ב"מלא המהירות" קדימה והאניה טסה לנקודה המסוּר־מנת כשהתותחן נחפו אל תותחו. הלוייתן עולה אל פני המים, נושף וצולל. התותחן מניף ידו ונותן אות להגאי, כי יכוון את הספינה בעקבותיו. הלוייתן נושף שנית נשיפה נחפזת וקצרה.

אנו קרבים אליו, רואים אותו בעין. התותחן פוקד להאיט את מהלכנו. הלוייתן צף, התותחן מסובב את תותחו קמעה ועומד דומם. הלוייתן מעקל את גבו ומכין את עצמו לצלילה למעמקים. התותחן יורה. הצלצל הגדול, בן 5 הרג"לים ו-150 הליטראות עם חומר הנפץ שבראשו והכבל הקשור לאחוריו, תודר לתוך גופו של הלוייתן. כעבור שניות מספר נשמע קול חבטה עמום, קול חומר הנפץ שנתרסק. הפוגה משיכת-פתע וזנב עצום, באורך של כ־18 רגל, בולט החוצה במאוזן וחובט במים. הלוייתן נעלם. הכבל הארוך מתחיל להתמתח מעל לגליל המנוף. הספינה נעצרת. התותחן מסתכל בכבל המסתלסל לאטו החוצה. הוא פוקד לעצור במעט. הממונה על המנוף בוחן את הקפיץ של הכבל, מוכן לפתוח את המעצור כשהכבל ימתח יתר על המדה. אולם הכבל זע אך במעט והמעצור נסגר לגמרי. הלוייתן — לא היתה בו עוד רוח חיים. המנוף החל מושכו אל על.

בצופו אל מעל למים כרכו מסביב לזנבו חבל ארוך ורצועת מתכת. הקצין שואב אויר לתוך הגופה. בעזרת מוט חלול המחובר בצנור למשאבת האויר, כדי להעלותה על פני המים. קצות הסנפיר נקצצות ואנשינו עושים חריצים בצדו הקדמי של הזנב. אל רצועת המתכת חברו צף אחד, חוט ארוך וקנה־במבוק באורך של 15 רגל עם דגל אדום גדול ומגורות אור. כל זאת תקעו בגויה הצפה. התותחן שרטט בחפזון בגיר — על לוח קטן שעל הגשר — תרשים של כמה קרחונים שבסביבה וציון את כוונם לפי המצפן.

אך "הודגל" הלוייתן המומת המשכנו בדרכנו לצוד נוס־פים. לוייתן שני נראה. לפי זנוק המים ידענו, כי לוייתן כחול הוא. דלקנו אחריו. אותו רגע ראינו זנוק מים קל לידו. — עסק ביש, אם ובנה! — אומר התותחן. אנו משנים את הכוון ועוזבים אותם לנפשם. אף תותחן לא יהרוג אם על בנה.

הנה שני זנוקים גדולים יחדיו, שני לוייתנים כחולים. שוב אנו פותחים ברדיפה אחריהם. השעתיים הבאות היו שעות מענינות. פניות והתפתלויות ולפעמים גם התנגשויות בקרחונים. אנו מתקרבים אליהם. תפסנו עמדה מצוינת. זה שמשמאל מאתנו הוא ודאי הגדול שביניהם. התותחן העומד על משמרתו תוקע בו יריה מצוינת הפוגעת בו והורגתו

כלאחר יד. אך הלוייתן החל צולל לעומק, כי גדול היה וכבד. למעלה מ־600 פאטומים של כבל־המנילה העבה נסתל־סלו החוצה עד אשר יכלנו למתוח את המעצורים. כשעה בערך עמלנו. העלינו אותו לבסוף ו"הדגלנו". אורך הלוייתן הניצוד כ־90 רגל בערך ומשקלו — כ־120 טון, ללא ספק.

הלוייתן הכחול השני עדיין נראה באופק. פגענו גם בו. אחריו בא תורו של לוייתן סנפירי אחר. בעקבותיו מצאנו עדר של חמשה לוייתנים סנפיריים במקום אחד. אחד מהם נסה להמלט. לאחר שנפגע בזנבו והתאבק קשות וארוכות.

התותחן שאלני, אם ברצוני לנסות את מזלי בירית, פקפקתי רגע. לא הייתי רוצה להכשל. הלוייתן הפצוע זריו הוא עדיין. אם אחטיא — סכנה שהכבל הראשון יחתך והלוייתן הפצוע ימלט. ואף על פי כן נעניתי לו. קבלתי את התותח לפקוחי. עמדתי לידו.

הלוייתן צלל קלות פעמים מספר והתנועע מצדה האחד של האניה לצדה השני. התותחן קרא לי לפתוח באש. לא עשיתי זאת עד כי הייתי בטוח שאפגע במקום החיוני. הלוייתן התהפך קמעה במשופע לאניה. זו היתה ההזדמנות. הנמכתי במעט את קנה־התותח ויריתי. הצלצל נתקע בצלעו־תיו התחתונות של הלוייתן ליד עצם השדרה ורסקה. כפי שנתכונתי. כעבור דקות אחדות נסח את נשמתו.

הייתי מרוצה מאד. המלחים קראו במקהלה — כן, כן, כן, יריה מצוינת, המפקח. יריה טובה. נפלא! כן, כן!

התותחן הוסיף: — יריה ראשונה. בשעה טובה. השעה היתה שבע. כרכנו שרשרת עבה מסביב לזנב הלוייתן, קשרנוהו אל הספינה וחזרנו למצוא את "דגלינו".

ב־9.30 בערב אספנו את כל שללנו וב־1.30 לפנות בוקר חזרנו לאניה.

אכן, ציד הלוייתנים — ציד אכזרי הוא בימינו. אין לו ללוייתן הנתקף סכויים רבים לעמוד בפני התכניקה המודרנית.

מאנגלית: אורי גודדשטידט

לקוראי ים

בחוברת כ"ג — כ"ד (לחדשים ניסן־אייר) נסתיימה שנת קיומו השניה של ירחוננו. כל אלה ששמרו על 12 החוברת א' (י"ג) — י"א־י"ב (כ"ג—כ"ד) יכולים למסרן לנו לכריכה. יצורף להן תוכן ענינים מלא. את החוברות יש להמציא, בצירוף 300 מאי להוציא את הכריכה. לפי הכתובת: מערכת ים, תל־אביב. ת. ד. 1917, עד ה־25 ביולי ש. ז.

המערכת

לזכר נשמת חורי זלמן-רב ותיא.
סגורחיו כירי סמאי-האדם בשלחי קיץ תש"א.

ביום לא רק שספקה את צרכי הסביבה הקרובה והרחוקה. אלא שמשנה גם הומר גלם לתעשייה מפותחת של שמורי דגים במלח. מדברי ההיסטוריון סטרובל למדים אנו, כי שמורים אלו הגיעו עד לשוקי רומא הרחוקה, ומה תימה? דגי הכנרת היו מפורסמים בטעמם, וכשאחד החכמים רצה להגדיר טיבו של טעם טוב היה אומר: טעים כראשו של דג מים הכנרת. באילו רשתות עכדו דייגי הכנרת בימים ההם? גם על נושא זה יש מקורות לא מעטים, אך לשם זהו השמות השונים עלי להקדים כמה הערות.

בתקופת המדבר היה מפותח ציד העופות והחיות. נוצרו אז השמות הדרושים לכלי עבודתו של הציד. עם כבוש הארץ נשכחה לאט לאט המלאכה הזאת ולעומת זה התחילו לעסוק בציד דגים. השמות והפעלים של ציד המדבר הותאמו לציד הדגים ואין אנו מוצאים משום כך שמות מיוחדים לצרכי הדיג. הציד והדיג נשארו שותפים במונחיהם עד היום הזה. השם ציד נרדף לדיג, והפועל לצוד פירושו גם לדוג.

המקור העיקרי למונחים אלה הוא התלמוד. שבו נזכרים שמות הרשתות פעמים רבות בדיקנות רבה ומבלי ששם אחד יוחלף בשני. לא כן הדבר בברית החדשה. שבה נמצאים תאורים נפלאים של הוי הדייגים ועבודתם. שמות הרשתות מתחלפים בה אלה באלה ואין הם מתאימים לא לתאורי העבודה בהם ולא למונחי התלמוד. סבת הדבר היא, שהברית החדשה נכתבה במקורה יונית ומתרגמה רחוק היה כנראה מעניני הדיג. ברצוננו לנצל את המקור הגל עלינו להשיג תמש במקורו היוני המתאים יותר למקורות התלמוד.

ואלה הם השמות הנזכרים בתנ"ך ובתלמוד: (1) חרם, גם חרמון (בארמית חרמא), (2) קלע (קליעה), (3) מצודה (מצודתא), (4) מכמורת (מכמר), רשת, (6) חכה.

(1) חרם מהו? זוהי רשת הגריפה הידועה בתוכנו גם בשמה הערבי ג'רף. שמה ביונית סגנה. העובד ברשת זו נקרא בשם חרם או חורם. כמו היום כן גם אז היתה זאת הרשת החשובה והנפוצה ביותר בים. בגלל זה נקראו גם דייגי טבריה בשם חרמי-טבריה. בכמה מקומות בתלמוד אין הרשת הזאת נזכרת בשמה המפורש ורק נרמזת היא ע"י הפעולה להעמיד את הספינה; כי אחרי זריקת הרשת למים החורים ומעמידים את הסירה על החוף וכולם נרתמים לסחיבת הרשת ליבשה. לשני קצות הרשת קשורים חבלי סחיבה באורך של 80 — 100 מטר. מספרם נקבע לפי מרחק הרשת מהחוף ואינו עולה כעת על 5 מכל צד.

עדות מכרעת לחשיבותו של החרם בכנרת בימים ההם אנו מוצאים בספר "דברים", ל"ג—כ"ג. משה מברך את נפתלי ואומר: "נפתלי שבע רצון ומלא ברכת ה' ים ודרום ירשה". ברכה זו תמוהה במקצת עם קריאה ראשונה. הרי ראינו במקורות הקודמים שבדרום הים ישב שבט גד, ומה לנפתלי בנחלת אחיו?

מחבר המאמר, שפרקו הראשון ניתן בזה לקוראינו, הוא אחד הדייגים בקבוצת עין-גב שמעברה המזרחי של הכנרת. אורח החיים של "פורשי הרשת ומשליכי החכה" ושיטות העבודה, שהשתמשו בהן לפני דורות, מוסברים בו בצורה נאה, לאור המציאות המתחדשת בישובי הדייגים הצעירים על הכנרת. גם מונחי הדיג המצויים במקורות באים כאן על משמעותם הנכונה. מין הדין הוא, כי יבואו גם על שמושם כחיי דייגינו, במקום המונחים הלועזיים המקובלים.

לא רבות הן הידיעות על הדיג בספרותנו הקדומה. דלות הן במיוחד על הדיג בים הגדול, שהיה מיושב ברובו ע"י נכרים ורובו של הזמן לא נמצא בידיים עבריות. לא כן בכנרת. ישוב עברי צפוף היה תמיד סביבה. על כן גם — כל הידיעות על הדיג, ששרדו לנו מימי שבת העם על אדמתו, הן על המים הפנימיים ובעיקר על הכנרת.

את השם כנרת מוצאים אנו לראשונה בספרים "במד' ברא' (לד', י"א), "דברים" (ג', י"ז), ו"יהושע" (י"ט, ל"ה), ממקורות אלה למדים אנו שקו התחום של ארץ-ישראל עבר בחוף המזרחי של הכנרת. סביבה ישבו שלשה שבטים: נפתלי — במערב, מנשה — במזרח ובדרומו של הים נגעה נחלתו של שבט גד. פרט לכמה רשימות מלחמתיות קצרות נוספות אין לנו כל תעודה על הכנרת מימי הבית הראשון. רק רשימת הערים מסביב לכנרת שנמצאו בנחלתו של נפתלי ("וערי מבצר הצדים צר וחמת רקת וכנרת" — יהו"שע י"ט, ל"ה) יכולה לספק לנו ידיעה חשובה נוספת. השם ציד הוא הכנוי הקדום של דוג בשפתנו. יש יסוד לשער, כי מתן השם צידים כלומר דייגים, הוא הד קדום ונאמן לישובי דייגים עבריים מסביב לכנרת בימי הבית הראשון. מתקופת הבית השני נשארו לנו ידיעות לא מעטות על ההוי של הכנרת. היתה זו התקופה המזהירה ביותר של כל אזור הים. שהגיעה לשיאה בפרקה האחרון שלפני החורבן. המקורות העיקריים על התקופה הזאת הם שלושה: התלמוד, כתבי יוסף בן מתתיהו (פלויוס) והברית החדשה. שלושה אלו מוסרים לנו תאור נאמן ומלא כמעט של הים וספינותיו. דייגיו ואורחות חייהם.

לפי עדותו של פלויוס נמצאו בכנרת 250 כלי שיט מנדלים שונים: סירות דייגים, ספינות ואניות להובלת משא. נתיב מסחרי חשוב בים זה הבר את ארצות הקדם. התתכן החזקת צי כה גדול בכנרת הסוערת, בלי רשת מסורקת של גמלים ממש, לפריקת משאות וטעינתם ולהגנה בפני הגלים הקשים, המוכרים לנו יפה?

גם שמות הערים מספרים לנו על חשיבות הענף הימי בימים ההם. בית-ציידא, בקרבת שפך הירדן, תרגומו לעברית — בית הדיג. העיר טריכיאה, שמקומה היה הפי פלויוס, בדרומו של הים, פירושו שמה הוא: עיר המלחת הדגים, ולא בכדי ניתן השם הזה, כמות הדגים שניצודה

הסברה לכך מוצאים אנו בבבא קמא פ"א (בבלי), שם נאמר, שמלכד הים שניתן לנפתלי ניתן לו מלוא חבל חרם בדרומו של הים. (באותו מקור השתמש כנראה גם רש"י בפרשו את הפסוק הנ"ל). רואים אנו פה התחשבות צודקת בהרמי שבט נפתלי. כי מה ערך לים בשביל החרם שאינו רשאי לעלות על החוף לשם סחיבת החרם? מסתבר מכאן, שרצועה צרה מסביב לכל הים, רחבה חבל אחד, נוספה לנחלתו של שבט נפתלי למען אפשר לו את עבודתו בים. ההיסטוריה חוזרת. גם כעת, כשעל חוף הכנרת יושבת גם מדינת סוריה שייך כל חוף הים ברוחב של 20 מטר לדייגי א"י. אלא שכעת מדובר בחווה במטרים ואז, בזמן שהשפעת החרם מים התקיפים היתה חזקה, נזכר בהסכם המונח המקצועי של הדייגים: מלוא חבל חרם.

ומה היתה הרשת עצמה? האם השתמרה היא עד ימינו? כשבאנו לים ומצאנו את החרם של הערבים והוא פרי מיטיבי מאד, החלטנו מיד לדאוג לשכלולו. הוכנס בו אז, ע"י המדריך לדיג, שנוי מכריע. לרשת נוסף שק ארוך באמצעיתיה, שלתוכו נכנסים הדגים בזמן הגריפה ואין הם יכולים להתחמק ממנו עד הגיע הרשת לחוף. שמחנו מאד בהצלחת השכלול וחשבנו שזכינו את הכנרת במשהו חדש, והנה בתלמוד מוצאים אנו במפורש שלחרם הקדום היה שק מעין זה לקליטת דגים שנקרא אפילו בשם מיוחד — 11 ט ש נאמר: "מה החרמון הזה כל טוב נתון בוטרו ועוד: החרם טמא מפני זוטרו" (מסכת כלים, כ"ג—ה').

ישו הנוצרי משתמש בחרם לשם הסברה אליגורית של תורתו על מלכות השמים:

"עוד דומה מלכות השמים לממרת (ביונית סגנה — חרם), אשר השלכה לים ומינים שונים יאספו בתוכה; וכאשר נמלאה העלו אותה אל שפת הים וישבו וילקטו את המינים הטובים לתוך הכלים ואת הרעים השליכו" (מתתיהו י"ג, 47).

כל התאור הזה מתאים בפרטי פרטיו לעבודה בחרם. את הרשת משליכים לים וגורפים ליבשה. היא מעלה בתוכה דגים מגדלים ומינים שונים. את הדגים מלקטים מתוך השק, כי בחרם אין הדגים נלכדים בעינים ואין לחלצם מתוכו. את הדגים אוספים לכלים, כי בזמן הוצאת החרם הסירה מרוץ חקת. האחד הולך להביאה והאחרים אוספים את הדגים לתוך סל שנשפך אחר־כך לתוך הסירה המגיעה.

ומשהו לענין ה"דגים הרעים". הכוונה פה לשפמונים הטמאים שאכילתם אסורה על היהודים בגלל העדר הקשקש שים. אין הדייגים המחמירים במצוות מוכרים אפילו את הדגים האלה, אלא זורקים אותם מהם והלאה.

באותו מקור מוצאים אנו עוד פרט חשוב, שאף בשבילו נמצא הקבלה במציאות חיינו כיום.

החרם־ג'רף היא, כידוע, רשת גדולה ויקרה שארכה מגיע עד ל־200 מטר ואין ידו של כל דייג משגת לקנותה ולקיים את חבר העובדים הדרוש לה, המגיע ל־20 איש. רק משפחה אמידה יכולה לזכות בג'רף משלה. אך מאחר שאין

ביכולתה של משפחה אחת לספק את כל מספר העובדים, שוכר הראש (ראים) פועלים שכירים המקבלים את שכרם בחלק קבוע מן התוצרת. כזה הוא הנוהג כיום וכך נהגו גם בימים זהם. עדות לכך מוצאים אנו במרקוס א', 19—20:

"ויעבר מעט מזעיר וירא את יעקב בן זבדי ואת יוחנן אחיו וגם הם באניה מתקנים מכמורת; ויקרא אליהם פתאם ויעזבו את זבדי אביהם באניה עם הפועלים השכירים וילכו אחריו".

ולבסוף עוד עובדה קטנה ומעניינת: אחת הסבות שבגללה שנוא הג'רף על דייגינו הוא ההכרח להכנס לתוך המים הן בימות חמה והן בימות קור. אחדים מוכרחים אפילו להתפשט ערומים לגמרי בכדי לצלול ולהוריד את אבני הנגף מזרזר הרשת המתקרבת לחוף. עליהם גם להשגיח שהעופרת לא תתרומם ושהדגים לא יתחמקו בשל כך. אי־נעימות זו — בת כמה אלפים שנה היא. אולי נמצא נחמה פורתא בכך, שאפילו שמעון — פטרוס, שהיה דייג ונעשה אחר־כך לשליחו הגדול של רבו ישו, אף הוא היה נאלץ לעשות אותה מלאכה. שנאמר: "והתלמיד ההוא אשר ישו אהבו אמר אל פטרוס: האדון הוא, וכששמע שמעון־פטרוס כי הוא האדון ויעט את מעילו כי עירום היה ויתנפל אל הים" (המקרה אירע בשעת הוצאת הרשת).

אכן, לא השתנה כמעט הוי החרם־ג'רף מאז ועד עתה.

2) קלע. השניה בחשיבותה היא שיטת הקלע. קלע — פירושו בדרך כלל, מכשיר לזריקת אבנים למרחוק, שבו היו משתמשים למטרות ציד ומלחמה. בבבא קמא פ"א, נזכר שם זה בעניני דיג: "שלא יפרש הקלע ויעמיד את הספינה". פירושו כאן — רשת זריקה, הידועה לנו בשמה הערבי "שבקה". השם עצמו מעיד, כי את הרשת הזאת יש לזרוק; הפעל "קלע" מובנו — זרק, השלך למרחוק. מבחינה זאת דומה שמה היוני "אמפיקליסטרוך" לעברי, כי גם הוא מזכיר את פעולת הזריקה.

בברית החדשה (מתתיהו ד', 18) נמצא תאור נאמן של דייגי הקלע:

"ויתהלך (ישו) על ים הגליל וירא שני אחים שמעון הנקרא פטרוס ואנדרי אחיו פורשים מכמורת (במקור היוני — רשת זריקה) על פני הים כי דייגים היו; ויאמר אליהם לנו אחרי ואעשה אתכם לדייגי אדם; ויעזבו את מכמורתם כרגע וילכו אחריו".

שנים אלה היו מאותם הדייגים העניים ביותר המצויים גם בימינו, שאין להם אפילו סירה. הם נודדים על חוף הים ברגל, כשרשתם (שבקיה עם עינים גדולות) מופשלת על שכמם. בראותם דגים בקרבת החוף הם מתגנבים לאט אל תוך המים וזורקים עליהם את הקלע. באין דגים מחביאים הם לפני הזריקה פתיון־בצק בין האבנים לשם משיכתם וריכוזם. כשישו קורא להם הם עוזבים את רשתם והולכים אחריו; אין דבר אתם מלבד הרשת.

(המשך יבוא)

תערוכת העתונות הימית

כל אדם הקרוב אצל עניני הים ישמח לבקר בימים אלה ב"בית הלבנון" בתל-אביב, שמחוללו ומטפחו מר זמן פבזנר פתח את שעריו לרבים, בעברך סף בית זה, שבמשך עשרות שנים רוכזו בו, ברוב שקידה ומסירות, העתונים שהופיעו בארץ או בתפוצות הגולה — וביניהם עתונים יקרי מציאות, נדירים ביותר — הרי אתה כמי שסוקר פרק היים עשיר של דורות בישראל, כאן תמצא את העתונים הראשונים שהופיעו בירושלים לפני שבעים-שמונה שנה ("הלבנון", "יהודה וירושלים", "החבצלת" ועוד); כאן — עתונים לרוב מתפוצות הגולה, "בשבעים לשון ומשבעים ארצות" — זכר להיים תוססים שהיו ואינם עוד, שנמחו מעל פני האדמה; כאן גם עתונות פריודית ומקצועית, המשקפת הוי ומציאות, שאינה עוד אלא נחלת עבר.

ובתוך ים זה של גוילים שהצהיבו ושל דפים בלים — אוצר רב של חוברות ועתונים, כרוזים ופלקטים ודוקומנטים להתפתחותה של התנועה הימית, דפייים למיניהם: כל ההרצאות הספרותיות של החבל הימי לישראל; דברי פרסומת של האגודות הימיות הקיימות; עלונים וחוברות וכרוזים ומודעות קיר לפרשת חייו ועבודתו של נמל תל-אביב, של חברות הספנות ומפעלי הדיג, ומעל לכל — ריכוז מכסימלי של עתונים (ויקר במיוחד אוסף עתוני הגולה), שבהם נתפרסמו דברים בעניני הים הארצישראלי.

ספק אם יש עוד מקום, בו לוקט ונצבר חומר לנושא הים, ביד הרוצה וקפדנית כזאת, כמו ב"בית הלבנון", בידי מיסדו ומחוללו, הנה, למשל, נמל תל-אביב, על הקירות מתנוססות הכותרות הבולטות שבעתוני הגולה — על יסודו ועל פתיחתו לתנועת נוסעים וכתבות מהארץ על המאורע, לצדם — עמודים נבחרים מפרשת עבודתו של הנמל, מלוויים תמונות ותעודות; ניירות רשמיים על חוק הנמלים — ובכלל זה פרטי תקנות על נמל תל-אביב ופניות מאת המוסדות והארגונים השונים לתמיכה בו, והחוגים החרדים — את הכרוזותיהם הכריזו; שמירת שבת בנמל, והיה גם מי שהציג על הנזק שבפתיחת הנמל בתל-אביב.

וכך מצטרפות הידיעות הבודדות והקצרות ליריעה נרחבת ומקיפה, שכל מי שינסה לכתוב את קורות הנמל יודקק להן.

וזהו רק אחד הפרקים, תמצא שם עדויות רבות-ענין לראשיתו של הדיג העברי בארץ; את כל דברי הים, מפרי עטו של איתמר בן-אבי; את עזבונו של אותו גר בויבסקי, איש רוסיה, שחי את עניני הים שלנו ונתן להם ניב במאמר ובסיפור; את פרשת אריה גרבנוב, הצעיר הנועז שיצא באניתו למרחבי הים ונעלמו עקבותיו; פרקים מאלפים לחלקנו בבנין הספנות העולמית (באלין ואחרים) ועוד ועוד.

יבורך המאמץ שהושקע באוסף החומר הזה, חומר מחנך ומלמד, ראשון במעלה הוא, ברכה רבה בו לרבים, ורק אחת המשאלה: מן הדין הוא, שחומר זה יועמד לשרות הרבים למשך כל ימי השנה, לא ייעשה הדבר בלתי אם לאחר שיסודר הוא מדורים מדורים ולאחר שייערך מתוכו קטלוג מפורט ומדויק, שיכוון ויודריך את המעיין בו, לא סודר הדבר עד כה, טוב שייעשה בהקדם.

קונכיות של צדפות וחלזונות

(לרגל תערוכת הקונכיות והאלמוגים בתל-אביב)

"בית התרבות" העירוני ברחוב הירקון בתל-אביב שמש החודש אכסניה נאה לתערוכה של קונכיות, אלמוגים וחלזונות-יים מחופי ים התיכון, מפרץ עקבה, חופי הים האדום והאוקיאנוס ההודי, המוצגים נאספו והובאו לשם מ"מוזיאון הארץ" וממספר אוספים פרטיים, המוצגים הרבים שהוצגו נותנים לנו מושג על החיים

פנה בתערוכה: אלמוגים

שבמעמקי הים, יפים להפליא הם האלמוגים, צורותיהן טופ-לאות בחיטוביהן, מעשה ידי אמן, הנה לפניך אלמוג בצורת ספוג, לידו אלמוג-הפטריה, בעל השלוחות החדות כסכין, לעומתם מבחיק בלבנוניותו אלמוג-המדרפורה הגדול, השור לח אל על את זרועותיו הארוכות, המהוקצעות מעשה חושב, כמנסה להתנשא ולהרקיע שחקים, וכנהנה — רבות רבות.

וממלכת האלמוגים אתה פונה, בהדרכתה האדיבה של הגב' ד"ר שפאן, שסדרה את התערוכה וערכתה, אל אזור הצדפות והחלזונות, שלל צבעים ושפע של גוונים ובנות-

תערוכות-ים פדגוגיות

יש גוון מיוחד לתערוכה הפדגוגית. נקודת הכובד שבה — בעריכת החומר וסדורו. משמש הוא את הילדים והנוער בעיקר. חומר לימודי הוא, שלא הכמות חשובה בו, כי אם איכותו וצורת הגשתו למבקרים.

שתי תערוכות-ים פדגוגיות סודרו בחודש האחרון: האחת בחיפה — בבית הספר העממי א', בטפולו של מר י. ניר, השניה — בבית המורה בתל-אביב — ביזמתו ובארגונו של מר ש. פרבר. הצד השווה שבשניהם, ששמי" שו הזדמנות טובה ללמוד תורת הים לתלמידי בתי הספר בעונה המוקדשת במוסדות החנוך לעבוד נושא הים. החומר שלהם שווה כמעט: דגים למיניהם, צמחית הים והחוף, צדפים, אלמוגים וכו'. בין המוצגים — גם כאלה שהובאו מעקבה. ונוסף על אלה (בתערוכה החיפאית) — מודלים של נמל, של אניות וציוד, דיאגרמות, מפת הנמלים בארץ ישראל וחומר ספרותי והסברתי של החבל הימי לישראל.

אלפי תלמידים בקרו בתערוכות הללו. למדו ממראה עיניהם ומדברי הסבר שניתנו להם במקום. הרי זה גורם מניע להתענינות עצמית ולהשתלמות נוספת.

גוון מרהיבים עין. למראה כל אלה מלא אתה רגש של יראת כבוד לטבע הבונה והיוצר. מעל המדף מנצנץ אליך חלוון התכלת. עוד בימי בית שני ידעו אבותינו לנצלו ולהשתמש בו לצביעת אריגים. והנה גם הקונכיות. שריר ההפרשה של רכיכותיהן שמש לקדמונים אספלנית לכל מכה טריה. הרכיכות עצמן משמשות עד היום מאכל תאוה למיליוני אנשים. והקונכיות האחרות, על עשרות צורותיהן, שמשו למטרות שונות; לצפוי קופסאות, כמחרוזות מקשטות למגדלי צוא-ריה" של הבנות, פכים וצלחות בבתי הוודים הפרימיטיביים. התפעלות מיוחדת מעוררות הפנינים החורות-היקרות. מאות אנשים מקריבים את בריאותם ואת חייהם ומפקירים את בשרם לשיני הכרישים החדות בצאתם לציד הפנינים. תערוכה זו, הראשונה במינה בארצנו, ראויה לשבח לא רק בשל רבוי מוצגיה, אלא גם בשל סדורה מלא-החן והטעם וצורתה האסטטית היפה. כל המוצגים מונחים על לבד ירוק, מתאמים לפי גדלם וצבעיהם ומסומנים בשמותיהם הספציפיים. בכתובת עברית ולועזית. יש אגב בשמות אלה כמה וכמה חידושים נאים. העתידיים להוסיף לנו מונחים מקוריים. תערוכה זו מעשירה אותנו בידעיותינו על החיים שבמעמקי הימים ורבה בה הברכה.

כרוניקה

בעולם

הצי המסחרי של רוסיה

תוספת עתה את המקום הרביעי בין ציי הארצות (בשנת 1939 היה במקום ה-11). גדולים ממנו הציים של ארצות הברית, אנגליה ונורבגיה, איטליה, שתפסה לפני המלחמה את המקום הששי, ירדה עד למקום ה-14. פרטים נאמנים על הצי הרוסי טרם נתפרסמו.

בספנות הרוסית

— רדיו מוסקבה הודיע על קו אניות חדש: לנינגראד—לונדון—ניו-יורק, שיפתח בקרוב.
— שירות המודיעין הרוסי „טאס“, מודיע על עבודות ריי-קונסטרוקציה רבות המבוצעות כיום בנהרות רוסיה. בין השאר מוקמים עתה ארבעה סכרים חדשים ותחנות כוח אחדות על הנהרות מוסקבה ודנייפר. מטרת העבודות הללו היא — לאפשר תנועת אניות חפשית לכל אורך הנהרות. העמקת הנהרות (ב-50%) תגביר את הובלת המטענים בספנות.

310 מיל 50

חופה של פולניה מגיע עתה ל-310 מילין (לפני המלחמה — רק 50 מילין). במקום הנמל היחיד של גדיניה שולטת פולניה כיום ב-5 נמלים: גדיניה, דנציג, קולברג, שטטין ואלברנג. בנמלים אלה נמצאות גם ספנות רבות, גדולות ומפורסמות. עיי כך תיהפך פולניה למרכז חדש של בנין אניות, אין ספק, כי השלטונות הפולניים לא יחמיצו את ההזדמנות להרחיב את הספנות הפולנית במידה גדולה, בעזרת הלוואות גדולות מחוץ לארץ.

משבר קרוב לספנות של ארה"ב?

בניית אניות בארצות הברית יקרה היתה תמיד מבשאר הארצות. מחירה של אניה חדשה גבוהה שם כעת ב-50% עד 100% מבארצות אחרות וגם הנהלת האניות תחת הדגל האמריקאי עולה ב-50% בערך יותר מאשר באנגליה, למשל. אי לזאת דורשים בעלי האניות סובסידיות נוספות מצד הממשלה האמריקאית. הצי של ארצות הברית מקיף כעת 51% של הצי העולמי המסחרי (לפני המלחמה רק 14%), אולם חלק ניכר שלו אינו עובד כלל. דבר זה גורם להוצאות מיותרות ולהפסדים ניכרים. מצב זה — זו התחלה למשבר בספנות האמריקאית. כך היה גם אחרי המלחמה העולמית הראשונה, לרגל הבניה המופרזת בתקופת המלחמה.

הלאמת השייט הצרפתי

בית הנבחרים הצרפתי אישר את תכניתה של הממשלה להלאים את שתי חברות השיט הגדולות „מסאנארי מאריטיים“ ו„קומפני ג'אנאראל טראנסאטלנטיק“. מלבד זאת יועברו לרשות המדינה כמה חברות קטנות, כולן תהיינה נתונות לפיקוחה של מועצה בת 15 חברים: 5 נציגי הממשלה, 5 נציגי העובדים בספינות ו-5 נציגים מהמשתמשים בשירותי השיט (לשכות המסחר, מסילות הברזל והמור שבות). גם כל שאר החברות, שברשותן היו לפני המלחמה ספינות בשיעור שעלה על 100,000 טונות, יועמדו תחת פיקוחו של מיניסטרוון התחבורה. לבסוף תוקם ועדה ימית מיוחדת, שתשגיח על עניני השיט.

חקר תהומות הים

קבוצה בת 16 חוקרי ים שבדיים ואנשי מדע אחרים תתחיל בקרוב בחקר תהומות הים, אגב סיור מדעי סביב העולם. אחד המנוסים שבאנשיהם מענין במיוחד, הוא יניע גליל של חוסי

תנועת האניות בנמלי הארץ בחדש יוני 1946

הסוכן	שם האניה	תאריך העגינה בא"י	סוג האניה	הדגל
יונייטד לבנט ליין	הנדריק	30/5	משא	אנגלי
	אמפייר פטרן	30/5	"	"
	פרינסס מריה פיה	6/6	נוסעים ומשאות	בלגי
	לואיג'יה ויאולה	12/6	משא	איטלקי
	ממנון	20/6	"	מצרי
אלאלוף	טוקאר	5/6	משא	אנגלי
	אנדריה	8/6	נוסעי משא	סנמה
	וירגיניה	11/6	משא	"
	בניקסים	17/6	נוסעי משא	ספרדי
	אפטאליה	18/6	"	סנמה
	מרטון	22/6	"	"
	אנדריה	23/6	"	סנמה
פולני את רזנפלד	מגנה	30/5	משא	שבדי
	גונדה	17/6	"	"
	בקי	19/6	"	"
	ארה	27/6	"	"
	טורסה	30/6	"	"
פרדס סינדיקט	צלטהם	5/6	משא	אנגלי
	טיסטל פורד	8/6	"	"
	בוספורוס	18/6	"	נורבגי
	סן ג'ורג'יו	30/6	"	אנגלי
עתיד	עתיד	5/6	משא	א"י
	"	19/6	"	"
	"	29/6	"	"
מסגרי מריטים	פרובידנס	30/5	נוסעים	צרפתי
	"	22/6	"	"

פלדה, שארכו 32-810 רגל וישמש להעלאת מוצנים ועצמים שונים מקרקע הים.

עומק הים הגדול ביותר הוא ב.מקסקי אמדן ליד האי מינדנאו. מעריכים אותו ב'65-000 רגל.

לנוחיות המפליגים באניות

נסיון מענין ומוצלח — לנוחיות המפליגים באניות ולהקלת עבודתם של פקדי המכס — נעשה בזמן האחרון בניו יורק, הפקידים נמצאים על האניה „קוין אליזבט" ושם הם גובים את דמי המכס תוך כדי החפלה. הודות לזה יכולים הנוסעים לעזוב את אזור הנמל מיד עם בוא האניה. מתכוונים להנהיג שיטה זו גם באניות נוסעים אחרות.

מדריך ליורדי ים

חברת הספנות השבדית-מורחית הוציאה לאור חוברת אינפורמטיבית על המקומות לכלי זמן בנמלים בהם עוגנות אניותיה. חוברת זו תכלול פרטים על בתי הקפה, המסעדות, בתי הקולנוע, התיאטראות, הספריות, המוזיאונים, המרחצאות ועוד, וכן גם הצעות טיולים למקור מות מענינים.

חוברת זו תשמש מדריך מצוין לימאים המודמנים לנמלי העולם השונים ותמנע מהם בזבוז זמן בחופשתם הקצרה.

ב א ר ן

מועצה מועצת לעניני הנמלים בארץ

לאחר עשר שנות הפסקה תחדש שוב את פעולותיה המועצה המועצת לעניני הנמלים בארץ. הודעה זו נמסרה על ידי המזכיר הראשי בארץ מר ג'ורג'י למוסדות הכלכליים השונים. יושב ראש הועדה יהיה מר קירבי, מנהל הרכבות והנמלים. שאר החברים ימונו מבין באי כוח לשכות המסחר בערים ולשכות הספנות בחיפה וביפו; כן ישתתף בה מנהל המחלקה למסחר ולתעשייה של הממשלה, מנהל המכס או נציגו, המספק על רשת הרכבות ובאי כוח הצבא. החוגים הכלכליים בחיפה מקיום, שעם חידוש פעולותיה של המועצה המועצת תשופר העבודה בנמל מכל הבחינות.

בשליחות החי"ל לחוף לארץ

— מר מ. זיליסט, חבר הנשיאות של החבל הימי לישראל בילה חרשים מספר בארצות הברית, כאחד מראשי הנבחרת לכדור-רגל של „הפעלי". הוא יעשה שם גם בעניני החי"ל.
— מר ש. טולקובסקי, יו"ר מרכז החבל הימי לישראל יצא בימים אלה — לחרשים מספר, לארצות אירופה.
— מר מ. פורוק, חבר הנשיאות של החי"ל, יצא בזמן הקרוב בשליחות החבל הימי לישראל לארצות הברית.
— מר י. לרנר, מפעילי החי"ל בירושלים, יצא לחרשים מספר לארגנטינה, בה יעשה גם בעניני החבל הימי.

פעולת החדרכה הימית בבתי הספר

בשנת הלימודים השוטפת השתתפו כ-400 תלמידים, מכתות ד'—ח' של בתי-הספר העממיים, בשעורי החדרכה הימית בתל-אביב, כפר ויתקין, נהריה וטבריה. פעולה זו, המתנהלת ע"י ועדה משותפת של מחלקת החינוך, החבל הימי לישראל, מחלקת הים של הסוכנות ובית הספר הימי בחיפה, מתכוונת למתן אימונים לחניכים בשיט. הפעולה מלווה שעורי תיאוריה ושיחות כלליות על מפעלי הים בישוב. מרכז הפעולה הוא מר יוסף טרסר 67 הם המדריכים העוסקים בה.

במותו הפתאומי של הד"ר **א. גולדשטיין** חבר מרכז החבל הימי לישראל

אבד לנו אחד מנאמני ביתנו

עם בני המשפחה וידידיו הרבים מתאבל

מרכז החבל הימי לישראל

קורס למדריכי שחיה ולמורים

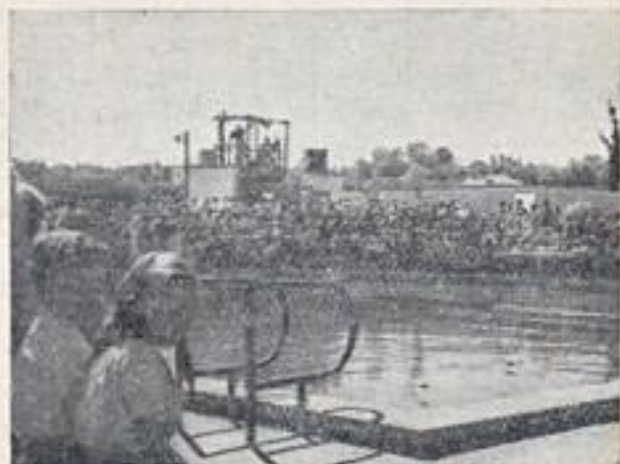
בימים 12 ו-13 לת. ז. סירו הנבי והי. יוד קובסקי מקייס טאון, חברי ועד החייל באפריקה הדרומית, מר. י. זרסקי מלונדון, יושב ראש פועלי ציון באנגליה ומר. ל. פייטלברג, כתב העתונות הדרום אפריקאית בארץ ישראל — בלוית הדי"ר צ. ברנדר — במפעלי הים ובמוסדות החבל הימי לישראל.
ב"שדותיים" קיסריה קבלו האורחים הסברה מסיפה מאנשי המקום. בהדרכתם סירו גם בקיסריה העתיקה. ב"גוהיים" שבעתלית שטעו פרטים על מפעל הדיג בארץ וסיירו בבית החרושת לשימורי דגים.
בבית יודדי הים בחיפה הסבו האורחים עם חברי הוועד המקומי של החייל. היה מ. סומרוק, מ. ריבלין ודי"ר צ. ברנדר מסרו פרטים על פעולותיו של החבל הימי לישראל. הדי"ר ג. אהרונזי קבל את מני האורחים במפקד הבוקר של תלמודי בית הספר הימי; די"ר ה. ליסנר, מנהל התחנה לחקר הדיג הימי, הסביר להם את דרכי פעולתה. לבסוף בקרו האורחים בספינה "נסיון" של התחנה ובספינת הלימודים של בית הספר הימי "ולדורה", מקום שם נתקבלו ע"י הקומנדר ר. ס. מילר.

בעונת השחיה

הוראת השחיה לתלמידי בתי הספר

זה שנים מספר מתנהלת פעולה סדירה בהוראת השחיה לתלמידי בתי הספר בארץ. מאז השנה תשי"ג מתנהלת פעולה זו במקומה של ועדה משותפת של מחלקת החנוך לכנסת ישראל והחבל הימי לישראל. אשתקד השתתפו בשעורי השחיה, בערים במושבות ובמשקים, כ-12 אלף תלמיד ותלמידה. למעלה מ-2,000 תלמידים קבלו תעודות שחיה, לאחר שעמדו במבחן לשחיה חסות לרבע שעה — מינימום של 300 מטר.

השנה יקיף לימוד השחיה כמעט את כל בתי הספר, שבקרבם נמצאים בריכות או מקומות רחצה. היות ומספר הבריכות גדל בשנים האחרונות במדה נכרת, גדל גם מספר התלמידים הלומדים לשחות. יש להניח שהשנה תקיף הפעולה כ-15 אלף תלמיד. הנהלות הבריכות נענו למנית הוועדה והוזילו את תשלום הבניסה ל-15 מיל לתלמיד.
בכל הענינים הקשורים בכעיות לימוד השחיה בבתי הספר מטפלת הוועדה המשותפת של מחלקת החנוך והחבל הימי לישראל, בראשותו של המפקח מר א. פרלמן ובהרכב היה: י. אלון, די"ר מ. ברכי יהו, י. פרישמן, ר. פנון ודי"ר ע. סימון. מר רסאל פנון, המפקח על החנוך הגופני בבתי הספר, מרכז את הפעולה כולה ודי"ר מ. ברכיהו מטפל בצד ההיגייני והסניטרי של הבריכות, מטעם מחלקת ההיגיינה של הוועד הלאומי.

בריכת השחיה בחורה

בכ"ט באייר ש. ז. בקרו חברי הוועדה המרכזית לעניני השחיה בבתי-ה"ס במקומות מספר, בהם מתנהלים שעורי השחיה לתלמידים. הם ראו את הילדים בפעולותיהם ועמדו על הצד ההיגייני של הבריכות — בחולון, פתח תקוה (2 בריכות), גבעת חיים, עין החורש וחודרה. תשומת לב מיוחדת הופנתה לענין הכלוריציה של הבריכות והחלפת המים. ברוב הבריכות הותקנו מכשירים מיוחדים לכלוריציה.

למחרת "יום הים" החלה בתלאביב פעולה ארגונית מוגברת ברכישת חברים. בבתי חרושת רבים ובמקומות עבודה מרוכזים התקיימו הרצאות על הימאות העברית ומפעלי החייל. נוספו למעלה מ-1,500 חברים. בצד פעולה זו מתנהל גם מפעל התרומות, בהשתתפותם של עסקני הסניף. את פעולת ההתרמה בבתי החרושת מרכז הח' ד. קרייזמן.

מועצות הפועלים בערים ובמושבות לעזרת החייל
הוועד הפועל של ההסתדרות הכללית של העובדים העברים בארץ ישראל פירסם, בי"א בסיון תשי"ז, את החזון הבא למועצות הפועלים בערים ובמושבות — בענין ההצטרפות לשורות החבל הימי.

החבל הימי לישראל עשה רבות להקניית ערכי ים לישוב, לחנוך הנוער לעבודת הים, להקמת מפעלי ים חשובים וחיוניים. עם החלטת הקונגרס הציוני הכ"ב האחרון המכיר בחבל הימי לישראל כבמוסד צבורי עליון לעניני הימאות העברית, הוטלו

גביע החבל הימי לישראל לאלופי השחיה

חברי הוועדה ממקרים בבריכות

להשלמת החתומה בין הרופאים

הועד המרכזי של ההסתדרות הרפואית העברית בארץ ישראל מנה לחבריו בהמלצה „להצטרף לחבל הימי לישראל ולעזור על ידי כך למעולותיו החיוניות והחשובות“. מניה זו נתפרסמה ב„מכתב לחברי“ של ההסתדרות הרפואית, מס. 157.

דברי פרסום באנגלית

— יצאה לאור חוברת ב' של „הים“, בטאונזו של החבל הימי באפריקה הדרומית, החוברת כוללת בין השאר את הטאמרים הבאים: על הספנות האי, מאת ד"ר ג. וידרא; על הדיג בארץ — ליאונרד שאר; על הדיג בדרום אפריקה — ד"ר ס. פון בונדה, הביאולוג הימי הממשלתי, המנהל את מחקר הדיג באפריקה הדרומית; „ים המות נותן לנו חיים — רבי א. ה. פרידמן, דרבין. כן נתפרסמו בה נאומיו של הפרופ. רבי אברהם מסכנוס החייל בבאול ובקורו בארץ ורשימות מאת ר. רוניק, הקצין הימי וו. דלמן ועוד. הכרוז ניקה שבחוברת כוללת פרטים גם על „יום הים“.

— מרכז החבל הימי לישראל החל להוציא לאור ביולטין אינטרנטיבי לארצות הדרוברת אנגלית. הביולטין יופיע פעמיים בחודש.

תפקידים נוספים על החבל הימי לישראל לפתוח הימאות העברית, המשק הימי והכשרת הנוער לכבוש הים.

אי לואת רואה הועד הפועל כתפקיד השעה מתן עודד ועזרה מצד המועצות וועדי הפועלים בערים וכמושבות לחבל הימי בפעולתו להכנסת צבור הפועלים לשורותיו ותומכיו במגמה כי חברי ההסתדרות יצטרפו כחברים לחבל הימי לישראל.

בברכת חברים

(—) י. שפרינגצק

האימפורטרים והמותרים הסיטונאים נותנים יד לחבל הימי לישראל

בחודש מס. 4/47, מיום 2 ביוני ש. ז. של התאחדות האימפורטרים והמותרים הסיטונאים בארץ ישראל, נתפרסמה הפניה הבאה לחברים בעניני החבל הימי לישראל:

„הגברת הפעולה הימית של הישוב — מצוה היא וחובה שהומן גרמה. חשיבות מרובה נודעת למפעלי הים ליישוב בכלל ולמסחר העברי בפרט. החבל הימי לישראל, יחד עם גורמים ישוביים אחרים, מטפח את הפעולה בבסוס מפעלי הים.

אנו סונים בזה לחברים לתת יד לחבל הימי לישראל בפעולותיו, להרשם כחברים ולהרים בעין יפה את התרומה למפעלים המבוצעים על ידו.“

חשורן: י. פרישטן, חברי המערכת — ד"ר ג. וידרא, מ. פומרוק, מ. ריבלין, א. ש. שטיין.

על המפרסמות אין מתוכנן:
כל אשר בחברת „ציון ובעתה“ —
על אשיות-תקל בושת.

ציון חברה לבטוח בע"מ
המקור הראשי: תל-אביב, רחוב אלנבי 120. טלפון 3-4671

בנק הפועלים בע"מ
תל-אביב

ההון הנפרע ורזרבות
500.000 ל"א"י

מנהל עסקי בנק לכל ענפיהם

„ספרות“ ל. פישבוים

בימ"ס לניר וצרכי משרד

חיה

טלפון 3064

שער סלמר 3

תוצרת „תשובה“

סמל הטיב של
התוצרת
החקלאית

ע ת י ד ו ת

ירחון לנוער, שנה שניה

יוצא לאור ע"י המחלקה לעניני הנוער של ההסתדרות
הציונית והוצאת "מסדה" בע"מ

הופיעה חוברת א'

הירחון "עתידות" בשנתו השניה שוקד לשפר
ולהרחיב את המדורות הקבועים וביחוד את המדור
של ספרות יפה.

חתום והחתם את חבריך על
"עתידות" - ירחונך.

מחיר החתימה לשנה 1.500 לא"י

לחצי שנה 800 מא"י

מחיר החוברת הבודדת 150 מא"י

לפנות למסדה: תל-אביב, רח' הרצל 2.

ירושלים, רח' בן הלל 1.

חיפה, רח' הרצל 28 א'.

ע ת י ד

חברה לשרות ימי בע"מ
החברה הלאומית לספנות

! ב י ת - ה ל ח מ י

בית יציקה לברזל, נחושת,
ברונזה ותערובות של מתכת

מחלקה מיוחדת ליציקת אלומיניום (יציקה יום יומית)

יציקת פרופלרים ועוגנים
לפי מודלים שונים
שנמצאים ברשותנו

תל-אביב, מרכז וולובלסקי, רחוב 9, מספר 20.

אהרן רוזנפלד

סוכן אניות

עומד לשרות הקהל המסחרי בכל עניני הובלה ימית

ח י פ ה

טלפון 4241/2

ת.ד. 74

יעקב כספי

סוכן אניות והובלה

ת.ד. 27 טלפון 3026

רחוב המלכים 76, שנת רח' המערב מס' 1

מרכז מסחרי - חיפה

שלמה ניפלד

עמילות במכס, מחסנאות וקומיסיון

תל-אביב, רשי" 1, טלפון 4191

כל עבודות
הכפלה

מ ב ו ע

כל עבודות
דפוס

טלפון 2594

רח' קרל-נטר 6

תל-אביב